

כי קרוב

בלימוד החסידות ובדרכי החסידות

כלות הנפש
סיפורים מפה
קודש אדמו"ר
הרש"ב זי"ע
אותיות מתורת
שלום

לוקחים
מפורים

הרב יוסף יצחק
ג'ייקובסון
א חסידישע
פארבריינגען

מטבע
של אש

'החזור'
הגה"ח הרב
יואל כהן זצ"ל
הפרשה
החסידית

כי תשא את ראש

שיחה מאלפת במעונו
של הגאון החסיד הרב
יעקב שוויכה שליט"א,
מראשי ישיבת 'תומכי
תמימים' המרכזית
כפר חב"ד ופה מפיק
מרגליות, אודות חותנו
הגדול, הגאון רבי שמעון
אליטוב זצ"ל, שלאחרונה
מלאו שלושים לפטירתו,
ועל קנייני תורה וחסידות
ושנים של הסתופפות
בצל קודשו של הרבי

עדכוני חב"ד;

הפרשה החסידית כי תשא

מתוך אוצר שיחותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע
שנמסרו ע"י ה'חחר' הגה"ח רבי יואל כהן זצ"ל

מעובד וערוך בידי
הרב מנחם פלדמן •

כל מצווה היא "מטבע של אש"

ב

תחילת פרשת כי תשא מצווה הקב"ה את משה על מצוות מחצית השקל: "זה יתנו כל העובר על הפקודים, מחצית השקל בשקל הקודש" (כי תשא ל, א). רש"י מפרש: "זה יתנו - הראה לו כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל, ואמר לו: כזה יתנו".

מה היה הצורך להראות למשה מטבע של אש ולומר לו "כזה יתנו"? מבואר בתוספות (חולין מב, ד"ה זאת החיה), שאין זה דומה למה שאמרו חז"ל במקום אחר "שלושה דברים היו קשין לו למשה עד שהראה לו הקב"ה באצבעו, ואלו הן מנורה וראש חדש ושרצים" (מנחות כט, א), שכן שם משה התקשה בעצם מציאות הדבר, כגון המנורה, שהיא כלי מורכב בעל פרטים רבים, וכן ראש חודש, ששם היה צורך לדעת בדיוק מה השיעור של מולד הלבנה. אבל בעניין מחצית השקל (וכן בקשר ל"זאת החיה", שאמרו חז"ל "שתפס הקב"ה מכל מין ומין והראה לו למשה") מסביר התוספות: "אף-על-פי שהראה - לא נתקשה בהן, אלא שתמה על הדבר: מה יוכל אדם ליתן כופר נפשו"? משה לא התקשה במהותה של מחצית השקל, אלא התפלא איך ייתכן שהיא תהיה "כופר נפשו" של האדם. לכאורה כמה שיתן לא יספיק להיות כופר נפש.

אלא שאם זו הייתה תמיהת משה דרוש ביאור - מה הועיל שהקב"ה הראה למשה "מטבע של אש", וכיצד זה מתרץ את התמיהה "מה יוכל אדם ליתן כופר נפשו"? עוד פלא יש בדברי רש"י: האמירה "מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל" יש בה סתירה מיניה וביה: 'משקל' מתייחס למדת ה'כובד' של החפץ, היינו משיכתו כלפי מטה, ולכן רק לדברים גשמיים יש משקל. ואילו אש היא מציאות הנמשכת כלפי מעלה, ואין לה משקל כלל!

וכמבואר ברמב"ם בהלכות יסודי התורה בעניין ארבעת היסודות אש רוח מים ועפר, שהיסוד הראשון והנעלה ביותר הוא האש, למטה ממנו הרוח, למטה ממנו המים, ולמטה ממנו העפר (פ"ג ה"ה), ובהמשך שם: "האש קל מכולם, והארץ כבדה מכולם, והמים קלים ממנה... והרוח קל מן המים... והאש קל מן הרוח" (שם פ"ד ה"ב). וכאן יש חיבור הפכים - "כמין מטבע של אש, ומשקלה מחצית השקל", אש שיש לה משקל!

הביאור הוא ששתי השאלות הנ"ל מתורצות זו בזו: משה תמה "מה יוכל אדם ליתן כופר נפשו", וכאשר הקב"ה הראה לו את הפלא של חיבור ההפכים, "מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל" - בכך תירץ את תמיהתו.

ערכה של עשייה כפוייה

העניין יובן בהקדמת יתר ביאור בדברי התוספות שתמיהתו של משה על מחצית השקל הייתה "מה יוכל אדם ליתן כופר נפשו".

מקור הדברים הוא במדרש, ושם נאמר: "שלושה דברים שמע משה מן הקב"ה והרתיע לאחוריו": א) בשעה שאמר לו הקב"ה "צו את בני ישראל את קרבני לחמי לאש", אמר משה: מי יוכל להספיק לו קרבנות? אם אנו מקריבין לפניו כל חיתו שדי אינו מספיק לו! אמר לו הקב"ה: איני מבקש לפי כוחי אלא לפי כוחך, "ואמרת להם זה האשה וגו'". (ב) וכן בשעה

שאמר לו הקב"ה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", אמר משה: מי יוכל לעשות לו מקדש שישרה בתוכו? "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך וגו'"! אמר הקב"ה: איני מבקש לפי כוחי אלא לפי כוחך. (ג) כיון שאמר לו "ונתנו איש כופר נפשו", אמר משה: מי יוכל ליתן כופר נפשו? אמר לו הקב"ה: איני מבקש לפי כוחי אלא לפי כוחך, "זה יתנו" (פ"פ במדבר יב, ג, ועד"ז תחומא תשא, י, ועוד).

אם כן תמיהת משה הייתה על שלושה דברים - קרבנות, עשיית המשכן ומחצית השקל. ודרוש ביאור: הרי הציווי על מחצית השקל היה אחרי הציווי על המשכן, כמו שנאמר כאן "ונתת אותו על עבודת אוהל מועד" (תשא ל, טו), והציווי "ועשו לי מקדש" כבר נאמר. ואם כן, אחרי שמשה כבר תמה "מי יוכל לעשות לו מקדש" וקיבל את המענה "איני מבקש לפי כוחי אלא לפי כוחך", מדוע תמה עוד על מחצית השקל?

אלא שבנוגע למשכן נאמר "כל איש אשר ידבנו לבו" (תרומה כה, ב), "כל נדיב לבו יביאה" (ויקהל לה, ה). תרומת המשכן מתוך נדיבות הלב. לכן היה אפשר להבין ולתרוץ: אמנם נתינת הממון היא מעשה מוגבל, אבל נדיבות הלב, שהאדם משקיע בנתינה, שזה רגש רוחני של נשמת היהודי, שהיא "חלק אלוך ממעל ממש" - בזה אין הגבלה, ועל-ידי זה אפשר שייעשה משכן לקב"ה. כמו כן בקרבנות יש תנאי שהקרבן צריך להיות "לרצונו" של המקריב (ויקרא א, א), ואפשר לומר שאמנם מעשה ההקרבה מוגבל, אבל הרצון הנפשי שמצד הנשמה הוא הפועל את פעולת הקרבן.

אמנם הדין הוא שאדם החייב קרבן ואינו רוצה להביאו "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני" (ר"ה ו, א), ובכל-זאת נדרש שיאמר "רוצה אני", ואף שאמירה זו היא לכאורה מפני הכפייה, הרי מוסבר ברמב"ם (הל' גירושין ס"פ) שבמקרה כזה האמירה "רוצה אני" מבטאת את רצונו האמיתי שמצד נשמתו, ש"רוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות".

לעומת זה, במחצית השקל הדין שונה - "כופין את מי שלא נתן עד שיתן, וכל מי שלא ייתן, ממשכנין אותו ולוקחין עבטו בעל כורחו ואפילו כסותו" (רמב"ם הל' שקלים פ"א ה"ט). אם כן, במצווה זו יש דין של כפייה גמורה, אפילו בלי האמירה "רוצה אני". ונמצא שנתינת מחצית השקל אינה עניין רוחני אלא פעולה גשמית של נתינה.

זו הייתה תמיהתו של משה רבנו - מילא כשיהודי מקיים מצווה מתוך רגש רוחני של נשמתו, מובן שזה יכול ליצור התקשרות עם הקב"ה. אפילו אם חסר הרגש הגלוי, לפחות קיימת אמירה "רוצה אני", המבטאת את רצון הנשמה. אבל בנתינת מחצית השקל, שיכולה להיות פעולה גשמית בלי שום רגש רוחני, איך ייתכן שתהיה "כופר נפשו"?

הקב"ה אינו מוגבל

על כך ענה לו הקב"ה בכך ש"הראה לו מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל". הקב"ה הראה לו שגם פעולה גשמית שיש לה 'משקל', תכונה הקיימת בדבר גשמי בלבד, גם היא "מטבע של אש" - תכלית הרוחניות! כאמור לעיל, ככל שהדבר רוחני יותר, יש בו פחות משקל. אש, שהיא הרוחנית ביותר מבין ארבעת היסודות, אין בה משקל כלל. האש רומזת על

כאשר הקב"ה הראה למשה את הפלא "מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל" - בכך תירץ את תמיהתו

שו"ת לב לדעת

שאלות שנשאלו רבני התכנית
במוקד הטלפוני על הפרקים הנלמדים

לקוטי אמרים - פרק י"ב

שאלה:

בפרק זה מבאר רבנו הזקן שמהותה ועצמותה של הנפש הבהמית בכינוי לא נדחתה כלל ממקומה לאחר התפילה ולכן יכולה לחזור ולהתאוות לתענוגי עולם הזה, "אלא שבדבר איסור אינו עולה בדעתו לעשות האיסור בפועל ממש חס ושלום". כלומר כיון שהבינוני שולט על הרע של הנפש הבהמית ומפני זה מופרך בעיניו לחטוא בפועל באחד משלושת לבושי הנפש, לכן אף על פי שיכולה להתעורר תאוה בלבו ותאוה זו תעלה למוח להרהר בה – מכל מקום, לא יעלה בדעתו לעבור על האיסור בפועל ח"ו.

וצריך ביאור: הרי בהמשך הפרק אומר רבנו שאצל הבינוני לא ייתכן שיהרהר ברצון במוחו בדבר עבירה, אלא מיד שעולה הרהור חטא מהלב למוח "דוחהו בשתי ידים .. ואינו מקבלו ברצון". ואם כן, מאחר שבכל מקרה אין הבינוני מהרהר ברצון, מדוע לא ייתכן שיעלה הרהור שלא ברצונו לעבור על איסור ומיד ידחה אותו ממחשבתו?

תשובה:

כוונת המבואר בפרקנו שאצל הבינוני הרע נשאר בתוקפו ובגבורתו כתולדתו, היא שמהות ועצם הרע בלבו נשאר על מקומם, אבל דבר ברור הוא שהבינוני המתגבר בכל עת על נטיות לבו במחשבה דיבור ומעשה – נפשו הבהמית הולכת ונחלשת ואינה בתוקף כמו באדם שאינו עמל בעבודתו כבינוני. ולכן כתוצאה מעבודתו מזדככת נפשו הבהמית עד כדי כך שעבירה בדבר איסור מופרכת גם בעיני הנפש הבהמית עצמה, ולכן אין זה עולה במחשבתו, אבל הרהור בעלמא של תאוה שאינו גורר בהכרח עשיית רע אכן ייתכן גם בבינונים, מפני שמהות ועצם הרע נשארה בנפשם הבהמית.

בזה תתייבב גם השאלה המתבקשת – מדוע רק עשיית דבר איסור בפועל ממש מופרכת אצל הבינוני עד שאינה עולה במחשבתו, והרי על פי המבואר בתניא בכמה מקומות גם כשאדם ממלא תאוות ליבו בדברי היתר נחשב הדבר לרע ובוזה עובר על הציווי של "קדושים תהיו", ואם כן איך ייתכן שעולה בדעתו של הבינוני (אפילו שלא ברצון) עניינים של תאוות היתר לעשותם?

ברם, לפי ביאורנו מובן שהבינוני על ידי עבודתו מזכך ומחליש את הנפש הבהמית, ואשר לכן אי אפשר שתעלה בדעתו מחשבת עשיית איסור ח"ו, שהרי הדבר מושלל גם ביחס לנפשו הבהמית עצמה. לעומת זאת, בכל הקשור לתאוות היתר שאינן מושללות מצד נפשו הבהמית – יכולים הרהורים כאלו לעלות במחשבתו, כי עצם עליית המחשבה אינה איסור אלא רק משקפת את מהותה של הנפש הבהמית כשלעצמה. אלא שכמוכך הבינוני ידחה מיד בשתי ידיים גם את ההרהור בתאוות היתר, כיון שבידו השליטה שלא להרהר ברצון גם בתאוות היתר.

שו"ת עם רבני התכנית בלימוד התניא
המאמרים: 072-221-9050 (שלוחה 2):
א"ה 13:30-15:30 | 21:30-23:00

מכיוון שאתה יהודי, ואתה מקיים מצווה של הקב"ה - גם מצווה גשמית בלבד, שיש לה 'משקל', היא "מטבע של אש"!

נקנו דברים עיקריים, קרבנות הציבור, וכן האדנים, ששימשו יסוד המשכן. אם כן, בזה שהקב"ה הראה למשה "מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל", הונח יסוד בכל העניין של "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

ההוראה מעניין זה היא בשניים:

(א) ליהודי בנוגע לעצמו. יהודי שעושה חשבון הנפש, ומוצא שחסר לו ככוונה וברגש בקיום המצוות, עלול לבוא לידי שברון לב ולחשוב: מה הערך של המצוות שלי, כשאני מקיים אותן בלי חיות, כ"מצוות אנשים מלומדה"? אומרים לו: מכיוון שאתה יהודי, ואתה מקיים מצווה של הקב"ה - גם מצווה גשמית בלבד, שיש לה 'משקל', היא "מטבע של אש"!

(ב) בנוגע להשפעה על יהודים אחרים. אפשר לחשוב: מהי הגדולה בזה שמציעים ליהודי להניח תפילין? הרי הוא לא יודע ולא מבין מה הן תפילין, ואינו מניחן מתוך התעוררות ומחשבה, אלא רק בהיותו אדם מנומס ולא נעים לו לסרב... מה הערך של הנחת תפילין כזאת?

במענה לשאלה זו יש לציין קודם כל, שמחשבה זו מנוגדת לגמרא מפורשת: "במצוות עשה, כגון שאומרין לו עשה סוכה ואינו עושה, לולב ואינו עושה, מכין אותו עד שתצא נפשו" (כתובות פ"א, א). הרי שמשתמשים בכל האמצעים כדי שיהודי יקיים מצוות עשה, גם אם זו תהיה עשייה כפויה, בלי שום רצון וכוונה. זו ההלכה!

ועדיין צריך ביאור: מה באמת ערכה של מצווה כזאת? והביאור בזה הוא כנ"ל, שמכיוון שמדובר ביהודי, וזו מצווה של הקב"ה, גם מעשה גשמי בלבד הוא "מטבע של אש", תכלית הרוחניות.

ומזה מובן שלא משנה מיהו היהודי המקיים את המצווה ובאיזו דרגה הוא נמצא. כל יהודי, על ידי קיום המצוות שלו, מתחבר ומתקשר עם הקב"ה.

וגם עניין זה נרמז בפרשתנו: "זה יתנו כל העובר על הפקודים" (תשא ל"ג), ומובא בספרים שהכוונה היא "העובר על המצוות", פקודי התורה (אוה"ח ע"פ בשם הוה"ר). גם יהודי נחות כזה, כשהוא עושה מצווה ולו במעשה גשמי בלבד - מתחבר עם הקב"ה. שכן גם גופו של יהודי קשור עם הנשמה, ובמצוות ה' גם מעשה גשמי הוא "מטבע של אש". כי "מתחת כיסא הכבוד", מצד הקב"ה שלמעלה מכל ההגבלות - הגשמיות והרוחניות מתחברות.

וזהו שנאמר בתחילת הפרשה: "כי תשא את ראש בני ישראל" - שהמצווה המעשית מרוממת את היהודי למעלה מעלה.

ע"פ לקוטי שיחות חלק טז ע' 381 -
אוצר לקוטי שיחות שמות, שיחה
א לפרשת משפטים)

קיום מצווה מתוך חיות, כי כוונת המצווה היא ה'נשמה' והחיות שלה. מעשה כזה אין לו 'משקל'. אבל כשיהודי מקיים מצווה במעשה בלבד, בלי שום כוונה ורגש, אלא מתוך הרגל, "מצווה אנשים מלומדה", הרי על כך נאמר המאמר "מצווה בלא כוונה כגוף בלא נשמה" (תניא פ"ח, ועוד). זה מעשה גשמי, שיש לו 'משקל'.

אפשר לתהות (בדומה לתמיהה משה) על ערכה של מצווה כזאת. כשיהודי נותן מחצית השקל כלאחר יד, מתוך הרגל, בלי רצון ומחשבה - האם נתינה כזאת יכולה להיות "כופר נפשו"? הראה הקב"ה למשה "מטבע של אש", לאמר: לא רק שיש בזה תוכן רוחני, אלא יש בזה אש, היסוד הרוחני והנעלה ביותר, שנמשך לגמרי למעלה.

כיצד אכן ייתכן שמעשה גשמי יהיה "מטבע של אש"? ההסבר לזה הוא בשתי נקודות:

(א) זה מעשה של יהודי. אכן, 'אש' ו'משקל', רוחניות וגשמיות, הם הפכים. הרוחניות נמצאת בכוונה וברגש הנפשיים ולא במעשה הטכני, אבל ביהודי יש קדושה לא רק בנשמה אלא גם גופו של יהודי קדוש (תניא פ"ט). כאשר יהודי מקיים מצווה אפילו באיברי גופו בלבד, מעשה גשמי, 'ינתנו' - נתינה בידי בלבד, יש במעשה זה קדושה.

(ב) זו מצווה של הקב"ה, והוא אינו מוגבל בשום הגבלה וגדר, לא בגשמיות וגם לא ברוחניות. כשם שביכולתו להימצא בדברים רוחניים, כך ביכולתו לשכון ולשרות בגשמיות. כשמדובר על מצווה של הקב"ה, גם נתינה גשמית ו'משקלה מחצית השקל', במעשה בלבד - יכולה להיות "מטבע של אש" העולה לגמרי למעלה ומתחברת עם הקב"ה.

עניין זה מרומז בלשון המדרש: "נטל הקב"ה כמין מטבע של אש מתחת כיסא הכבוד והראה לו למשה" (במדבר ס"ט). למה היה צריך להוציא את המטבע שני הפכים - "מטבע של אש ומשקלה" - ייתכן דווקא "מתחת כיסא הכבוד". אצל נברא מוגבל דבר כזה אינו אפשרי. רוחניות וגשמיות הם שני הפכים, ובדבר גשמי אין רוחניות. בדבר שיש לו 'משקל' אין 'אש'. דווקא "מתחת כיסא הכבוד", מצד הקב"ה שאינו מוגבל כלל, יכול להיות החיבור של 'משקל' ו'אש', שבמעשה גשמי של מצווה ימצאו רוחניות וקדושה.

הוראה כפולה

עניין זה, שכאשר יהודי מקיים מצווה של הקב"ה, אפילו במעשה בלבד ובלו כוונה ורגש - הרי זה "מטבע של אש" שמחבר אותו עם הקב"ה, הוא עניין יסודי בעבודת ה'. הלא ממצות השקל

הגאון החסיד הרב יעקב שוויכה שליט"א,
 מראשי ישיבת 'תומכי תמימים'
 המרכזית בכפר חב"ד, בשיחה מאלפת
 ל'כי קרוב', אודות חותנו הגדול,
 הגאון רבי שמעון אליטוב
 זצ"ל, שנתבקש לאחרונה
 לישיבה של מעלה,
 אחרי עשרות שנות
 הרבצת תורה
 וחסידות לקהלים
 שונים • אגב
 הדברים, זכינו לשמוע
 מפיו אודות קנייני תורה
 וחסידות ומעט מזעיר
 על שנות האורה והטובה בהן
 זכה להסתופף בצלו
 של הרבי • אמת ליעקב

בנימין ליפקין

צילומים: שלמה ניימרק

ש

לושים מלאו לאחרונה
 לפטירתו של הגה"ח
 הרב שמעון אליטוב
 זצ"ל, מזקני רבני חב"ד,
 חבר מועצת הרבנות
 הראשית, שדמותו
 קיפלה באישיותה

שליחות רבת שנים, עמידה בראש מוסד תורני
 גדול, גאונות בתורה על כל מכמניה, דבקות אמת
 והתקשרות פנימית לרבי ומעל לכל - הארת פנים
 אישית ונדירה לכל יהודי באשר הוא.

בעקבות ציון הדרך הזה עלינו למענו של
 חתנו, מראשי ישיבת 'תומכי תמימים' המרכזית
 בכפר חב"ד, חבר לשכת הרבנות בקריית מלאכי
 ופה מפיך מרגליות, הגה"ח הרב יעקב שוויכה
 שליט"א, לשיחה מעמיקה אודות חותנו לצד
 הנושאים העומדים על הפרק מזווית ראותו
 התורנית-חסידית.

דומני שלכאורה הכרתם את חמיכם הגדול עוד
 בטרם הייתם לחתנו. האומנם?

אכן כן. בתחילת שנות התש"מ, כשלמדתי
 בישיבה של רבי חיים בנימיני זצ"ל, מקים
 עולה של תורה בפטרופוליס שבברזיל, שהה
 חמי בברזיל בשליחות של מוסד כלשהו ושבת
 בישיבה. בחדר האוכל ישבתי איתו יחד באותו
 שולחן, ושמעתי ממנו לראשונה דרשה. הוא
 סיפר אז בטוב טעם את סיפורו הנודע של הרה"ק
 רבי מאיר מפרמישלאן: "כשקשורים למעלה
 לא נופלים למטה" - ועשה ממנו מטעמים
 כיד ה' הטובה עליי.

לאחר מכן כשהייתי שוהה בשבתות
 בישיבה בכפר חב"ד, אירע שגם

שְׂדֵהֵי תוֹרָה חַבִּיבִים עֲלֵיכֶם

"ורבים השיב מעוון, כשהיה אהרן מהלך בדרך, פגע בו באדם רשע, ונתן לו שלום. למחר ביקש אותו האיש לעבור עבירה. אמר, אוי לי, היאך אשא עיני אחר כך ואראה את אהרן, בושתי הימנו שנתן לי שלום. נמצא אותו האיש מונע עצמו מן העבירה".

טמון כאן עיקרון מדהים: כשאתה אדם חשוב ואתה יוצר קשר עם אדם אחר, הוא מפתח לאבד את הקשר הזה ומשתדל לשמר אותו, וזה יכול למנוע ממנו לעשות דברים לא טובים.

זה דבר מיוחד ולא קל. לתת שלום גם לאנשים שלא מתנהגים כשורה. ואת זה ראינו אצל חמי ע"ה. אתן לזה דוגמא מעשית: יום אחד חמי מגיע לשיבה שלו 'עוז מאיר' בירושלים, עם תלמיד חדש. מתברר שהיתה באזור צרכנייה שהסתובבו בה נערים שנפלטו מהמסגרת, וחמי הגיע לשם, החל לדיבר עם אחד הנערים, חיבק אותו והנער נשבה בקסמו. הוא שאל אותו היכן הוא לומד, וכשהתברר שהוא לא נמצא בשום ישיבה הוא אמר לו בשמחה: יש לי ישיבה, בוא לשיבה שלי. וכך בבת אחת הנער הזה, עם כל המראה שלו, נכנס לשיבה. למחרת אמו של הנער טלפנה לחמותי ואמרה לה: דעי לך, אביו מעולם לא חיבק אותו. החיבוק שבעלך נתן לו היה החיבוק הראשון שהוא קיבל בחייו. מה פלא שזה מה שהכניס אותו לשיבה?

כמוכן זה לא היה מעושה, כדי שהנער ייכנס לשיבה. חמי באמת אהב כל אחד, ודווקא בגלל זה הנער הכיר בכך שזה אמיתי והיה מוכן ללכת אחריו. תקופה לאחר מכן, כששיהינו אצלו בחג הפסח, הגיע הנער לבקר, ואז ראיתי אותו. הוא לא היה נראה תמים וצדיק כלל כמו שחמי תיאר אותו בפנינו. אחר כך שאלנו אותו על כך, והתברר שהוא פשוט לא ראה בו כל בעיה. הוא לא אמר לנו: אני יודע, אך זו הדרך. הוא פשוט ראה בו רק את הטוב שבו.

אחד הדברים המשעשעים היה כשטלפנו אליו לברר על שידוכים. הוא היה מתחיל לתאר את הבחור כך: תראה, הוא לא רבי עקיבא אייגר אבל... השומע היה משוכנע שהבחור המיועד אכן לא רבי עקיבא אייגר, אבל בהחלט הסגן שלו. כך הוא הסתכל בעצמו על הבחורים.

עניין נוסף שקשור לזה וראינו אצלו במיוחד, הוא אמנות הדיבור. אני לא מתכוון לכישרון הרטורי גרידא, שהוא ללא ספק התברך בו בצורה

הוא שהה שם בשבתות וכך יצא לי להתבשם מפיו נוספות. עוד בשבתי בשבת תחכמוני בשיבת 'תומכי תמימים' בברוקלין זכורני שניגש לפני התיבה כשליח הציבור בבית מדרשו של הרבי, ב'770', בחול המועד סוכות תשמ"ז.

לאחר שנישאתי לבתו החל בינינו כמובן קשר קרוב. בשנה הראשונה לאחר נישואינו גרנו בשכונה של הרבי, קראון הייטס. הוא שהה בחצרות קדשנו בתקופה של כ"ב שבט תשמ"ח, עת נסתלקה לבית עולמה הרבנית ע"ה, מחברתו בקודש של הרבי, והתאכסן אצלנו. לאחר מכן כשעברנו להתגורר בארץ הקודש היינו נמצאים בביתו שבתות וחגים רבים, ובשנים האחרונות זכינו לאירח אותו ואת רעייתו הרבנית בחגים אצלנו.

כיצד הייתם מאפיינים את דמותו?

אני חושב שהמיוחד שבו, שהוא אולי "חד בדרא" בעניין הזה, הוא היחס המיוחד לכל אחד. הדרך מבית הכנסת הביתה היתה אורכת הרבה מאוד זמן, כי הוא היה ניגש לכל אחד שהוא פגש, מתעניין בשלומו ומדבר איתו מעט. גם במהלך השבעה הזכירו את זה כל הזמן.

אני חושב שניתן לחלק את העניין הזה לשלוש נקודות כלליות ואביא להן סימוכין תורניים:

ראשית, זה שהוא היה פונה לכל אחד ונותן לו יחס אישי, אף שלא זו היתה המטרה, אך זה גרם להרבה אנשים לצאת מהרע שהם היו שקועים בו. זה פשוט בנה אנשים.

פעם התפרסמו תולדות חייו של החסיד ר' בערל בוימגארטן זצ"ל, שליחו של הרבי בארגנטינה - שאגב חמי הכיר אותו מארגנטינה והעריך אותו מאוד. הובא שם מכתב שהוא כתב לרבי, בו הוא סיפר שהוא מסר שיעור בשבת לנערים, ובמהלך השיעור יצא אחד מהם החוצה, וכשחזר הריח ר' בערל ריח של סיגריות. הוא לא ידע כיצד להגיב ולכן המשיך במהלך השיעור. לאחר מכן הבחורים אכן אישרו את חשדו, שחברם מעשן בשבת. הוא כותב לרבי שלא מדובר בתינוק שנשבה אלא בנער שגדל במשפחה שומרת תורה ומצוות ואינו יודע כיצד להגיב. הרבי ענה: "עיין אבות דרבי נתן פרק יב משנה ג".

הסיפור נעצר כאן, אך כשאני קראתי את זה רצתי מיד לארון לבדוק מה כתוב באבות דרבי נתן. כתוב שם כך על "הווי מתלמידיו של אהרן":

מיוחדת. אני מדבר על היכולת ליצור מציאות באמצעות הדיבור. אפרש שיחתי: הרבי מסביר בלקוטי שיחות (חלק כז) בשיחה לפרשת אמור, את דיוק לשון הרמב"ם בהלכות דעות, שמחלק לשתי הלכות את הפרטים במצוות אהבת ישראל: בנוגע לכל אדם כותב הרמב"ם שיש לספר רק בשבח חברו, ובנוגע לתלמיד חכם הוא כותב בהלכה אחרת שהגדרתו היא (בין היתר) מי "שמספר בשבח חברו ולא בגנותו כלל".

הרבי מבאר שמדובר במצב שאכן יש גנות אמיתית שניתן לספר אותה, אך התלמיד חכם מספר במקומה שבה ובכך הוא אכן הופך את המציאות וגורם שהגנות תיעלם ויישאר רק השבח. הרבי משווה שם את הדיבור של התלמיד חכם לדיבורו של הקב"ה, שהדיבור של הקב"ה הוא דיבור שיוצר מציאות – כפי שמצינו בששת ימי בראשית – וכך גם דיבורו של התלמיד חכם הוא דיבור שיוצר וגורם מציאות.

שמעתי כך פעם בעצמי באחת ההתוודויות מהרבי, כשחזר על מה שכתוב בחסידות שהדיבור עניינו גילוי ועל ידי שאדם מדבר לשון הרע הוא מגלה את הלא טוב שנמצא בחברו. והרבי תיאר סיטואציה כזו שהאדם כאילו טועם את הדבר הרע ואומר: אתה רואה? ההוא יש לו את הבעיה הזו ממש.

חמי ע"ה יצר מציאות. הוא היה מדבר טוב על אנשים ובכך מגלה אצלם את הטוב שבהם. סיפור נוסף ששמענו לאחרונה הוא

"מאז נכנס לנער לראש שיש לו כישרון בלימוד הגמרא והוא החל ללמוד. כיום הזה, כשהוא כבר בעל בעמיו, מדי יום מיד כשהוא מסיים את עבודתו הוא יושב ללמוד גמרא, ולומד בכל רגע פנוי. באמצעות הדיבור יצר חמי מציאות חיובית"

על תלמיד אחד שלמד אצלו בעת היותו בארגנטינה. התלמיד לא היה מהתלמידים הטובים בלשון המעטה וכשהגיע המבחן הוא כמובן לא ידע כלום. מה עשה? הוא ישב עם גמרא מתחת לשולחן והעתיק מתוכה את התשובות.

חמי כתב לו ציון 100 אחוז והוסיף בצד המבחן "מעולה" וגם שיבח אותו בעל פה. באיזושהו שלב התלמיד כבר הרגיש לא נעים וניגש אליו להודות שהעתיק את התשובות. חמי אמר לו: אתה חושב שלא ראיתי אותך עם הגמרא מתחת לשולחן? כתבתי לך 'מעולה' כי התברר שיש לך אכן כישרון ללימוד הגמרא, וידעת מעולה כיצד לנתח מיד את שורות הגמרא שקראת ולהפוך אותן לתשובה במבחן. וכך המשיך לשבח אותו.

הנער הסמיק. אך מאז נכנס לו לראש שיש לו כישרון בלימוד הגמרא והוא החל ללמוד. כיום הזה, כשהוא כבר בעל בעמיו, מדי יום מיד כשהוא מסיים את עבודתו הוא יושב ללמוד גמרא, ולומד בכל רגע פנוי. באמצעות הדיבור הוא יצר מציאות חיובית.

על דרך זה היו גם הנעימות והצורה העדינה בה דיבר ואפילו תבע, גם בתוך המשפחה: באופן כללי, הוא הקפיד מאוד על סגנון המשפחה וכיוצא בזה. כעת התפרסמה הצוואה שלו, שעוררה הדים רבים, ומישהי אמרה לחמותי: קשה מאוד לחיות בכזה בית תובעני. בסעודות השבת, למשל, הקפיד מאוד שהסעודה כולה תהיה קודש קודשים. דיבורי פוליטיקה ורכילות כפשוט הס מלהזכיר, אלא אך ורק דברי תורה, סיפורי צדיקים וניגונים. והוא עמד על הדרישות הללו בכל תוקף. עם זאת, כל הדיבור והבקשות מבני הבית היו בנעימות ובעדינות, בלשון: "הייתי שמח אם...", "אני חושב שעדיף...", גם כשמדובר בבקשות פשוטות של כוס מים, או לאידך בקשות לשמור על ההקפדות ועל הרמה הרוחנית הגבוהה שדרש מבני הבית.

בשמחה משפחתית של גיסי, אמר אחד המשתתפים: הרב אליטוב, חשבתי שכך אתה מדבר במקומות ציבוריים, לא ידעתי שזו השפה שלך גם בתוך הבית. ואכן, הוא היה קורא לרעייתי הרבנית בדרך קבע "בתי", "בתי היקרה". זה היה סגנון הדיבור שלו. כמובן שכך הוא יצר גם אצלנו את הטוב. כמו שאמרת, שהדיבור יוצר מציאות.

אך העניין השלישי הוא, שהוא לא עשה זאת מתוך מודעות ולשם מטרה מסויימת, זו לא סתם שפה שהוא סיגל לעצמו כדי לשמור על דיפלומטיה, זה פשוט הפך לחלק ממנו. זה מה שהוא היה. כך הוא ראה את האנשים סביבו. הוא ראה בהם רק את הדברים הטובים.

גם בדרשות הוא שילב את הרעינות הללו. אם על הפסוק "כי ה' דיבר טוב על ישראל" בפרשת בהעלותך, אם לגבי הפסוק "וראה בטוב ירושלים", לראות את הטוב שבה בלבד, וכיוצא בזה. בעניין הזה אני חושב שהוא היה באמת חד בדרא. זה לא דבר

דיבור שיוצר מציאות. הנה"ח הרב יעקב שוויכה בשיחה ל"כי קרוב"

מהי השייכות לענק דווקא?
כי ענק הוא מלשון הענקה,
הנתינה ומידת החסד בה
נתייחד אברהם אבינו.

היה לו קסם אישי והוא
תמיד ניצל את זה כדי להשפיע
על אנשים. ואציין בהקשר
לזה מעשה ייחודי: בעודו נער
בישיבת 'תומכי תמימים' בלוד
שיגר לרבי את תמונתו יחד עם
שאר תלמידי הישיבה, לאור
בקשתו האישית של הרבי
כי ברצונו לקבל את תוצאות
הבחינות של התלמידים יחד
עם תמונותיהם. אלא שבאורח
בלתי שגרתי בעליל הרבי השיב
לו במכתב אישי בו כתב כי נעם
לו לקבל את תמונתו, ובפרט
שלאור מראהו בתמונה הוא
סבור כי אם יתמסר לחינוך ילדי
ישראל יזכה להצלחה גדולה.
והדברים נפלאים.

אגב, בתמונה הזו הוא נראה
רציני מאוד. פעם שאל אותו
אחד מבני הבית מדוע הוא נראה
כל כך רציני בתמונה, והוא סיפר
שמי שארגן את צילום התמונות
של התלמידים היה החסיד
העסקן ר' פנחס אלטהרזי ע"ה,
וכשעמדו להצטלם דרש מהם לחשוב

דברים מתורת החסידות בשעה זו, כיון שהרבי יחזה במראה פניהם...
בתוך השבעה הגיעו לנחם יהודים רבים, בכללם יהודים שלא ברור
כיצד הוא הצליח להגיע אליהם ולהשפיע אליהם. בתחילת שנות
התש"כ, הוא היה רב במושב ברוש בדרום הארץ. שם חינך את רבי
יורם אברג'יל זצ"ל ובני משפחתו. אחיו ואחיותיו של רבי יורם באו
לנחם, כי הם זוכרים אותו היטב.

היחס שחז"ל דורשים "יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך",
הוא דבר שלמרבה הצער לא מובן מאליו כלל. ואצלו זה היה דבר
פשוט. הדבר שאדם הכי זקוק לו זה יחס, כמו שדרשו חז"ל על
הכתוב "גזלת העני בכתים", שהדבר היחיד שניתן לגזול מן העני
זה במצב שהוא נותן לך שלום ואתה לא עונה לו. את היחס לאחרים
הוא ידע לספק היטב.

כל שיחה עמו הייתה לימוד. הגר"י שוויכה, יבלחט"א במחיצת חותנו, הגר"ש אליטוב זצ"ל

מצוי שיהודי בשיעור קומה כשלו מתייחס בצורה אבהית ופשטנית
לכולם, ורואה את הטוב שבכל אחד, ורק את הטוב.

אחד מאלו שבאו לנחם, שכן ליטאי שגר מול ביתו, סיפר שראה
פעם מהחלון כיצד הוא חוזר מבית הכנסת, ושם לב לילד שהסתבך
עם שרוכי הנעליים. הוא לקח את הילד, העמיד אותו על מעקה סמוך,
עזר לו לקשור את השרוכים והמשיך לביתו. איש לא היה באזור,
והוא שם לב לזה מהחלון.

יהודי מארגנטינה שהגיע לנחם החל לבכות מרוב התרגשות. הוא
סיפר שכל עיסוקו בתורה ומצוות כיום הוא בזכות חמי. הוא עצמו
החשיב ביותר את תקופת כהונתו כרב בארגנטינה לשיא פעילותו.
הוא ניהל שם את הקהילה בצורה יוצאת דופן ומיוחדת במינה.

עכשיו, כשהוא נפטר, ערכו הספד גדול בארגנטינה. אף שהוא היה
שם בתחילת שנות התש"ל ועברו מאז שנים רבות. סיפרו שבתחילה,
בהגיעו למקום, בתחילה לא הצליחו לארגן מניין, כי האנשים העדיפו
להתפלל בביתם בחפזה. משראה כך הוא קנה תאים לבית הכנסת,
שירד את האנשים לשים את הטלית והתפילין בתאים ובכך גרם
להם לבוא לבית הכנסת לתפילה. במקביל דאג שיהיה בבית הכנסת
כיבוד קל לאחר התפילה. כבר כשיצא משם ועלה בחזרה ארצה, בית
הכנסת הזה, 'סוכת דוד', הפך לבית כנסת מלא 'שטיבלאך' ומפורסם.
כך גם הוא היה מתקשר לאנשים לבוא לסליחות והיה מקבל כל אחד
בבית הכנסת באופן אישי.

הוא היה בעל רגש גדול. היה מסוגל לספר על יהודי גלמוד ומסכן,
ופשוט להתחיל לבכות באמצע דיבורו. כך גם יכול היה לקרוא פרק
בתנ"ך וממש לבכות. כשהיה חולה, דאג שבארגון יהיו שטרות
גדולים והיה מחלק מהם לקבצנים בבית הכנסת. כל נהגי המוניות
באזור מגוריו בירושלים, כשהיו שומעים קריאה לרחוב אבן האזל
12, היו דוהרים לשם מיד כי הוא היה נותן טיפ גדול יותר ממחיר
הנסיעה. כך הם עצמם סיפרו. פעם הייתי בבית כשהוא שב מנסיעה
כלשהי במונית. הוא נכנס, רץ מיד אל המזווה, לקח בקבוק יין יקר
וירד במהירות חזרה למטה. מה התברר? נהג המונית סיפר לו בדרך
את כל הצרות של החיים שלו והוא חש צורך לשמח אותו והחליט
לתת לו מתנה - בקבוק יין יקר.

הוא היה נוהג לומר בדרשותיו: כתוב בספר יהושע "האדם
הגדול בענקים", והמדרש מסביר שהפסוק מדבר על אברהם אבינו.

**"באורח בלתי שגרתי בעליל הרבי
השיב לחמי במכתב אישי בו כתב
כי נעם לו לקבל את תמונתו, ובפרט
שלאור מראהו בתמונה הוא סבור
כי אם יתמסר לחינוך ילדי ישראל
יזכה להצלחה גדולה"**

הניגון – קולמוס הלב

היה לו עניין מיוחד עם ניגונים. כילדים למדנו ממנו ניגונים רבים ומיוחדים, וגם נדירים.

אכן, הניגונים היו אחד הדברים שמאוד העמיקו את הקשר שלו עם חב"ד. הוא לא גדל בבית חב"ד, אך הפיוטים והפזמונים שאותם שרו בביתו כמעט ולא העסיקו אותו. בהגיעו לשיבת 'תומכי תמימים' בלוד הוא למד בשקיקה ניגונים עמוקים חב"דיים, וזה תפס אותו מאוד.

אני זוכר כיצד נסע לרבי לי"א ניסן וכשחזר לימד את אנ"ש בירושלים את הניגון החדש. הוא פתח את התהילים וניגן באיטיות ובנועם את הניגון "תבוא לפניך תפילתי", פעם אחר פעם, עד שהציבור קלט.

אכן, והוא גם היה בעל תפילה ייחודי. עד היום זוכרים את שאגת "המלך" שלו. באחת השנים האחרונות בירך את אחת מהשבע

"הרבי אמר: בחרו ישיבה אמנם שותה, אוכל וישן, אך לא זוהי מהותו. ואז הגביה הרבי את טון דיבורו ואמר בקול גדול, שאני מאחל לעצמי שלא אשכח אף פעם: "וואס איז א ישיבה בחור? איין און איינציקע זאך מיט תורה!" (מהו בחור ישיבה? אחד ומיוחד עם התורה)"

מפורת יוסף לכפר חב"ד

יש עוד רבות מה ללמוד מהרב אליטוב זצ"ל אך ארכה לנו השעה. ניצלנו את ההזדמנות של השיחה עם הרב שוויכה כדי לשמוע עוד עליו עצמו ומפיו. תחילה ביקשנו, בשלב זה, לשמוע על רבותיו בימי עלומיו.

התחלתי את לימודי בישיבה הגדולה בברזיל, כאמור. אחר כך למדתי תקופה בישיבת 'פורת יוסף' ובהיותי בשיעור ג' עברתי ללמוד בכפר חב"ד. בפורת יוסף שמעתי שיעורים מפי חכם שלום כהן זצ"ל ומהגאון רבי יוסף חיים קופשיץ זצ"ל שנפטר אך לאחרונה. אחר כך, בישיבה בכפר חב"ד, שמעתי שיעורים בגמרא מהגה"ח רבי זעליג פלדמן זצ"ל ובחסידות מפי יבלחט"א הגה"ח רבי שניאור זלמן גופין שליט"א.

כמי שנחשף לתורת החסידות בחייו כנער, איך אתם רואים את השילוב בין הדברים: מצד אחד, החסידות מעלה על נס את הרעיון שגם קיום מצוות ה"משפטים" ועבודת השכל צריכים להיות בדרך קבלת עול מלכות שמים. מצד שני, היכן האהבה ויראה המפורסמות? במילים אחרות: קבלת עול אינה הופכת את החיים לטכניים?

הרבי מבאר לגבי המשכן שהאדנים, המסמלים את קבלת העול, הם היסוד והבסיס של המשכן. המבנה כולו הוא מפואר ומורכב, אך בבסיסו נמצאת קבלת עול. היא לא העבודה עצמה – היא הבסיס.

יש רעיון של הרבי שאני מאוד אוהב לחזור: בשירת הים כתוב "זה א-לי ואנווהו אלוקי אבי וארוממנהו". והש"ה מבאר על כך בדבריו המפורסמים, שכשהקב"ה הוא א-לי – שלי, אזי "ואנווהו". מה שאין כן כשהוא רק אלוקי אבי, אזי "וארוממנהו", הוא מרומם ונשגב ממני. והרבי שואל: אם כן היה צריך להיות בסדר הפוך: קודם כל "אלוקי אבי", החינוך שקיבלנו בבית, ולאחר מכן "א-לי",

בתחילת דרכו, אחרי תקופה שהוא לימד תורה בירושלים, אחי נפטרו והיו סיבות נוספות שבעטיין לא היה מרצה מעיסוקיו דאז. הציעו לו ללמוד שחיטה ולנסוע לחו"ל. הוא אכן נסע לשחוט ביוגוסלביה וברומניה, ומשם נסע לארגנטינה כדי להיות שוחט אך מהר מאוד הקהילה קלטה את היכולות שלו ואת כישורן ההנהגה והפכה אותו לרב. הוא הגיע בתוך קבוצה של שוחטים, וממנה הפך לרב ולפעיל בניהול המוסדות. היתה תקופה שניהל בעצמו גם את בית הספר המקומי.

אני זוכר היטב את ימיו כראש ישיבת 'אור מאיר', בימים שבהם הישיבה שכנה בקטמון. הוא לקח נערים מאשפתות והרים אותם לגבהים עצומים. בכך הציל אישית לא רק אותם אלא כל הדורות שבאו ויבואו בעקבותיהם.

הרב בנימין זילברשטרם סיפר בשבעה על נער מסויים שהוא עצמו ביקש ממנו לקבל לישיבה. חמי אמר לו: תביא אותו לבית הכנסת אחרי מעריב, ואדבר איתו. הנער שציפה למבחן קבלה, קיבל חיבוק ונשיקה, תוך שחמי מודיע לו שהוא התקבל לישיבה, והוא מוזמן להגיע מחר. היום הנער הוא שליח חשוב באחת הערים בארץ.

זו היתה תקופה קדומה, עוד לפני שהיתה מודעות ציבורית לנושא. היו ישיבות לבעלי תשובה, אך לא היו מסגרות מתאימות לנערים שמגיעים מבתי חסידיים וזקוקים לתמיכה ולמסגרת משוחררת קצת. הוא פתח את הצינור. זו עבודה קשה. הוא שילב בלימודים אומניות שחיטה וכדומה, קנה להם סכינים ואבני השחזה ולימד אותם בעצמו.

פעם אחת, באמצע שנת הלימודים, אחד התלמידים נסע לבית הוריו בצרפת ולא רצה לחזור. חמי התקשר אליו ושידל אותו לחזור. הוא אף נסע לקבל את פניו בשדה התעופה ולקח אותו לביתו. התלמיד קצת נבהל ושאל: מה, בבית של הרב? וקיבל תגובה מחויכת: אנחנו צאצאים של אברהם אבינו.

עוד דבר מעניין: רק כעת אנחנו מתחילים לגלות את הפן ההגותי שלו בכתובה. הכרנו את הפן שלו בדיבור, ולאחרונה הפן שלי התחיל לחפש ולמצוא מאמרים שכתב במהלך השנים בעיתון 'שערים' ועוד. אכן, פעם אחת ביחידות הרבי הורה לו: "סיזאל דיר זיין א ווינקלע אין א צייטונג". הוא לא לחלוטין הבין את הכוונה, והרבי הבהיר בלשון הקודש: "אני מתכוון לפינה שבועית בעיתון".

ברכות' בחתונה בנייני האומה, ולאחר מכן ניגשו אליו זוג יהודים מבוגרים והזדהו כעולים מארגנטינה, שם קירב אותם ליהדות לפני שנים רבות. כעת הם זיהו אותו מרחוק, כי הקול שלו לא השתנה. כשהייתם מגיעים להתארח אצלו, היית מתבקש לחזור שיחה של הרבי בבית הכנסת, וקורת רוח היתה נסוכה על פניו.

אכן כיום הזה אני עוסק במסירת שיעורים, וההתמקצעות הראשונית בזה החלה בבית שלו. מידי סעודת שבת הייתי צריך לדבר, כיון שכפי שאמרת, אין דיבורים מלבד דברי תורה, ולכן כל אחד צריך לומר משהו. גם הילדים שלי כשגדלו היו צריכים לדבר. והוא כמובן היה המודל הטוב ביותר לחיקוי.

ודבר מיוחד: מיום שעזב את העסקנות וההוראה, הוא חזר למושג ליבר – לימוד התורה. היתה לו חברותא מדי יום מתשע עד שלוש, ולאחר מכן מארבע עד שש וחצי. וכשהיו מטלפנים אליו באמצע, הוא היה עונה: סליחה, אני לומד עכשיו. כך זה נמשך עד יומו האחרון ממש.

היתה תקופה שהיתה לו חברותא מארבע עד שש בבוקר, בלימוד החסידות. היה זה יהודי שפעם חמי שאל אותו: מה עם קביעות עיתים? והוא ענה שאין לו זמן. אך לבסוף הוא אמר שהזמן היחיד שהוא פנוי כיום לקביעות חברותא זה מארבע עד שש בבוקר. למחרת חמי נקש אצלו בדלת בארבע לפנות בוקר. כך גם ביום חורפי אחד, היה שלג כבד בחוץ והחברותא לא הרגיש טוב כל כך. הוא היה גר בגבעת שאול. חמי נסע אליו, וכשראה שחלק מהכבישים סגורים בגלל השלג, יצא מהרכב והלך ברגל חצי שעה, נקש בדלת והסביר: קביעות זו קביעות.

הדרכה אישית בעשרות מכתבים. הגר"ש אליטוב מקבל את ברכתו הקדושה של הרבי בפתח היכלו

דלת. שמעתי שהדברים גם אוששו במחקר מעניין שערך מישהו חוץ-חב"די על הנשירה בארצות הברית. ולכן בסוף גם הרבה חוזרים הביתה ולקהילה.

נוספת לכך העובדה שהקהילה החב"דית לא בועטת בהם, ממשיכה לאהוב ולחבק, מכילה אותם ולא שופטת רק לפי צבע הבגדים. כמוכן יש צורך בשמירה גם על סגנון הביגוד, וכפי שחמי היה אומר: "תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב", התורה צריכה קהילתיות שתשמור אותה. אך כשיודעים להכיל גם דברים ששוכרים את המסגרות, הרי ללא ספק יש בזה יתרון וברוך ה' רואים בשטח את ההצלה שזה גורם, גם אם יש בזה חסרונות מסויימים.

כל זה בזכות תורת החסידות, ובזכות הרבי שמלמד אותנו לדאוג שכל יהודי יתחבר לתורה ויאהב אותה. הורים לקבוצת תלמידות מאשדוד שרצו להתקבל לבית הספר שרעייתי הרבנית מנהלת בקריית מלאכי, הוכו בתדהמה כששמעו שאין למוסד תנאי קבלה. אך בעניינינו אין בדבר כל פלא: הרבי אמר לקבל את כולם ללא תנאים, ואף התבטא פעם על כך ש"ידועה שיטת ליובאוויטש" שמי שיש קצת בעיות בשמירת התורה והמצוות בביתו, אדרבה זו סיבה לקבל אותו למוסד. זו הזדמנות ללמד את הילדים ולהכניס להם את אור החסידות, דבר שיחולל מהפכה בביתם ויגרוור את כל המשפחה אחריהם, כפי שהוכח באינספור מקרים.

בספר התניא רואים במוחש את הנקודה הזו: כל המתחיל ללמוד בו מנפץ מיד את דמיונות השווא שיכולים לעלות במחשבתו של עובד ה'. כאשר הוא מבין ש'צדיק' אינו רק מי שלא עובר עברות אלא מי שאין לו יצר הרע כלל, ומי שלא עובר עברה כלל במחשבה דיבור ומעשה נקרא רק 'בינוני', וכך הוא הולך ונחשף לאריכות הביאור של אדמו"ר הזקן בזה - או אז מפסיק האדם לחשוב על עצמו ועל שלימותו וקנייניו הרוחניים, וניתן להתחיל לבאר לו כיצד עובדים את הקב"ה ולא את עצמנו. זהו החצי השני של התניא, בו מבאר אדמו"ר הזקן את משמעותה של העבודה והמטרה של כל התורה ומצוות: לעשות להשי"ת דירה בתחתונים.

כל ספר התניא סובב סביב ביטול מוחלט להקב"ה. כך שההגדרה 'סטרא אחרא' אינה דווקא לעשיית עברה חלילה אלא ל"כל מה שאינו בטל אצלו יתברך אלא הוא דבר נפרד בפני עצמו". וכשלומדמים את הדברים הללו ומסתובבים סביבם, הדבר משפיע. לאט לאט האדם תופס שלא הוא העניין, והמטרה היא לא שהוא יזכה לגן עדן גדול בזכות התורה והמצוות, ולמרות שדורשים ממנו להגיע לכל הדרגות הגבוהות - המטרה היא לא המציאות שלו;

ההבנה וההשגה של האדם עצמו.

הרבי מבאר, שהחינוך לא שייך לשירה זו. הוא לא שייך לחיים האמיתיים, המורכבים, שעליהם אומרים שירה, שמגיעה מהרגש. החינוך הוא רק היסוד, והשירה היא על ההבנה של האדם עצמו.

אמנם אף על פי כן אומרים לאחר מכן "אלוקי אבי וארומננהו", כי האדם צריך לדעת שגם לאחר כל ההבנה וההשגה שלו, נשארים עניינים שהוא לא יכול להשיג ולהבין, עניינים שהם מרוממים ממנו. זאת אומרת שהחינוך וקבלת העול הם היסוד שגורם לאדם לקיים את מה שצריך גם לפני שהוא מביין את הדברים ומתחבר אליהם. אך את השירה אומרים רק לאחר שאכן מחוברים באמת יודעים במה מדובר.

האור כי טוב

הרב למד בישיבה בכפר חב"ד, וכיום הרב מלמד בעצמו בישיבה בכפר חב"ד. יש פער בין הדורות? חלה ירידה ברמת הבחורים?

ממש לא. גם כיום, הבחורים יודעים המון, בקיאים היטב וגם בלימוד עצמו לא חלה נסיגה, ואדרבה, במידה ידועה הרי שהלימוד כיום מסודר הרבה יותר, וכמות גדולה יותר של בחורים נמצאים ראשם ורוכס בתורה ועבודת ה'.

אני מלמד בישיבה בכפר חב"ד מאז תש"ס, ומתרגש לפגוש בחורים שאני זוכר היטב, שהשקיעו בלימוד והיו מסורים לתורה ולחסידות, וכיום הם ממשיכים במסירות ופועלים בשליחות במקומות נידחים, בשעה שמדובר בבחורים שמעולם לא ראו את הרבי.

כמובן שדור דור ואתגריו, דור דור וה'זיהיר טפ"י" שלו, אך ללא ספק לא חלה נסיגה, וכשמדברים על הנסיונות הגדולים שישנם דווקא בתקופה זו, הרי על עצם זה שאנחנו מצליחים להחזיק את הראש מעל המים, ובהצלחה אדירה, מגיע לנו צ"ש גדול.

מדברים כיום על תופעת הנשירה. האם יש לחסידות תרופת פלא לבעיה הזו?

בראות עיניי, הנוער הנושר החב"די ייחודי ללא ספק בכך שבהרבה מקרים הוא לא מוריד את הכיפה לחלוטין, ואפילו אם כן הוא נשאר באהבתו לקודש, לחסידות, לספר התניא ולרבי. בדרך כלל סיבת הנשירה היא מפני תאוות שהאדם לא עמד בפניהן, נסיבות החיים וכיו"ב, אך לא מדובר בעזיבה מהדהדת של טריקת

המטרה היא לגלות אלוקות בעולם ולהפוך אותו לדירה לקב"ה. זו מהפכה גמורה של תפיסת העולם – וזה פשוט לכל ילד חב"ד. על כן, גם ילדים ונערים שלא התחברו לתכנים הללו לחלוטין ואף נראה למראית עין שנטשו את הדרך, ללא ספק הכל חבוי אצלם עמוק בלבם, ובאיזשהו שלב זה מתפרץ והם חוזרים.

שיעור התניא היומי

אחד המפעלים המבורכים שהרב שוויכה הביא לעולם הוא שיעוריו המוקלטים על ספר התניא. ביקשנו לשמוע כיצד קם הדבר והיה.

לאחר שנתיים – שנה פשוטה ושנה מעוברת – שהקלטתי שיעורים על השיעור היומי בתניא, בני החל להפיץ את ההקלטות אוטומטית, וברוך ה' זה זוכה לתפוצה רחבה. המטרה של השיעורים הללו היא להביא את התניא כשלעצמו, בלי הרחבה מיותרת סביב הנושאים המדוברים, כשהשיעורים הם באורך ממוצע של כעשר דקות.

אני מסביר את מה שכתוב בתניא וגם מסכם את מה שדובר קודם לכן בימים הקודמים. התניא מסודר להפליא ואין בו מילה

"אמו של הנער טלפנה לחמותי ואמרה לה: דעי לך, אביו מעולם לא חיבק אותו. החיבוק שבעלך נתן לו היה החיבוק הראשון שהוא קיבל בחייו. מה פלא שזה מה שהכניס אותו לישיבה?"

מיותרת. אני לא מתכוון מצד הקדושה, אלא מצד מה שרואים במוחש. הספר מסודר בצורה מחושבת ומופלאה וכל שורה נמצאת בדיוק במקום המתאים, ולא מכפילה את עצמה כלל. ולכן חשוב לעקוב אחד הסדר והמבנה של הספר, וזה אחד הדגשים המיוחדים שבשיעור.

יש כאלף וחמש מאות מאזינים קבועים לשיעור התניא היומי, ועוד מספרים שקשה למדוד באפיקים נוספים שבהם מופץ השיעור. כמו כן, לעילוי נשמת חמי ע"ה התחלתי כעת להקליט שיעורים קצרים על פי שיחות של הרבי, כלומר עיבוד מסוכם של השיחות. השיעור הראשון ארך כחמש עשרה דקות, וברוך ה' כבר הצטרפו כמה מאות מנויים.

למעשה הכל התחיל 'בזכות' הקורונה. נדבקתי בנגיף בימי תשרי וכך מצאתי את עצמי חוגג שמחת תורה בבית. נזכרתי בסיפור על רבי לוי יצחק זצ"ל, אביו של הרבי, שרק בהיותו בגלות עם ספר התניא, וכך רקדתי עם בני סביב השולחן, כשבידינו תנ"ך ותניא. זה 'תפס' אותי מאוד, השמחת תורה המשונה הזו, והחלטתי לעשות משהו עם התניא. שאלתי והתברר לי שעדיין אין שיעורים מסודרים וקצרים על סדר התניא היומי. התחלתי להקליט את עצמי ולהעביר את השיעורים לקהל מאזינים שכבר בתחילה מנה כחמש מאות איש, כשחלק מהם, שלוחים ומנהלי בתי חב"ד, אמרו שהם שולחים את השיעורים למקורבים שלהם, כך שאין דרך למדוד את המספרים באמת. כך גם לאחר שהעניין התפרסם בעלון 'שיחת השבוע', המספר קפץ בעוד כאלף.

אני גם מבין למה הדבר תפס תאוצה כה גדולה. כל מי שרוצה ללמוד בעצמו 'חת"ת' – כתקנת הרבי הרי"צ זי"ע ללמוד תמידים

כסדרם את החומש, התניא והתהלים היומיים – אם הוא לא מתיישב ופותח את ספרי הביאורים בעצמו, חסר לו בהבנת הדברים. התניא הוא ספר עמוק הדורש ביאור. מאידך זהו שיעור שרבותינו תקנו ללמוד כחוק יומי, וקשה לשלב את שני הדברים יחד. זו הבשורה של השיעורים שלי המשלבים בין הדברים בצורה השווה לכל נפש, והעובדה שהדברים מתקבלים בציבור מדברת בעד עצמה.

תורת החסידות מלמדת אותנו להבין את הדברים. היא נותנת לנו עומק, "זה א-לי ואנוהו". כמוכן שהיסוד הוא הקבלת עול, כאמור, אך זהו רק היסוד לבניין שלם ומפואר".

כי טוב יום בחצריך

שהיתם אצל הרבי שנים מספר, כבחור וכאברך. נשמח לשמוע ניצוצות משנות האורה והטובה.

דבר ראשון, עצם השהות בחצרות קדשנו היתה עונג רוחני מתמשך. ההתוועדות עם הרבי מדי שבת היתה נפלאה. בדרך כלל לא היינו מספיקים לערוך קידוש לפני ההתוועדות וגם במקרים שכן – היינו אוכלים מעט כדי שיהיה קידוש במקום סעודה, ואז התחילה ההתוועדות. בסיומה היו הכל סחוטים ומותשים מהמאמץ של שעות הקשבה לדברים תוכניים המושמעים ברצף, אך מלאים עונג רוחני צרוף. הגשמיות לא תפסה מקום. העונג הרוחני הציף את כולנו, עד כדי כך שבשבתות בהן לא היתה התוועדות חשנו חלל מוזר שלא הצלחנו למלא.

פרט מסוים מהזמן ההוא נחרט אצלי מאוד חזק, ואני חוזר עליו הרבה בפני התלמידים: כשהתרחשה בקראון הייטס פרשייה פוליטית סוערת והבחורים התערבו בה, הרבי דיבר על כך בחריפות בהתוועדות השבת (זה היה בשבת פרשת מטות-מסעי תשמ"ו). בין הדברים, הרבי דיבר על מהותו של בחור ישיבה: בחור ישיבה אינו יודע מהו 'הפסד מרובה'. הוא יודע לומר שבמקרה של הפסד מרובה הדין הוא כך וכך, אך הוא אינו יודע מהו 'הפסד מרובה'. בחור ישיבה אמנם שותה, אוכל וישן אך לא זוהי מהותו. ואז הגביה הרבי את טון דיבורו ואמר בקול גדול, שאני מאחל לעצמי שלא אשכח אף פעם: 'וואס איז א ישיבה בחור? איין און איינציקע זאך מיט תורה!' (מהו בחור ישיבה? אחד ומיוחד עם התורה). זוהי ההגדרה של בחור ישיבה.

תוכנה קטנה נוספת: כתיקון על אותו עניין הרבי אמר שהתלמידים ייבחנו, עד ט"ו באב, על חומר הלימודים של הישיבה. ואז הרבי החל לדבר על כך שכל אחד ייקח לעצמו רב, כהוראת המשנה באבות "עשה לך רב", וכן על הקמת בתי חב"ד.

אגב, בשבת פרשת וירא תשמ"ז הרבי אמר שלאחרונה הוא מדבר אודות שני העניינים הללו, ושניהם מוזכרים בפרשה. בתי חב"ד – על אברהם אבינו נאמר "ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם", וחד"ל אמרו: אל תקרי ויקרא אלא ויקריא, שהקריא בשם ה' בפי כל עובר ושב. ולגבי "עשה לך רב" – כולם היו במתח היכן הרבי ימצא את עניין "עשה לך רב" בפרשת וירא, אך הרבי אמר: לגבי לוט כתוב "ולוט יושב בשער סדום", ורש"י אומר "אותו היום מינוהו שופט עליהם". כלומר, אפילו אנשי סדום, שהיו רעים וחטאים לה' מאוד, הבינו שצריך למנות רב.

זכורני כי בשבת פרשת לך לך תשמ"ז לא היתה התוועדות של הרבי ובית המדרש היה אפרורי וריק. ישבתי לצד 'החזור' הגה"ח ר' יואל כהן זצ"ל. חסיד אחד ישב גם הוא לצדנו וסיפר לפי תומו שכתב לרבי כי אינו מסוגל למנות לעצמו רב. הוא מוכרח שהרבי עצמו יענה לו על שאלותיו. ר' יואל ניתר ממקומו: מה אתה אומר בעצם? אתה כל כך מקושר, שאתה אפילו לא מציינת להוראה של הרבי? ...!

בהפסדת פרשת זכור קראנו "הנה שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים". ההנחיות וההוראות של הרבי מחייבות אותנו לכל לראש. וכשנצמדים להנחיות, כל אחד בעניינו, מובטחים אנו שלא נטעה.

זהו מסר שאני לוקח אותו גם בימים אלו שבהם החושך יכסה ארץ. קיבלנו הוראות ברורות ובהקות. בכל נושא, בכל תחום ובכל שעה. עלינו רק להפנים אותן ולהחיל אותן לחיי היום יום. וכבר חכמינו זכרונם לברכה הביטחו לנו: הבא ליטהר מסייעין אותו. ■

אותיות מ'תורת שלום'

מאוצר התוועדויות כ"ק אדמו"ר הרש"ב זי"ע

קטעים מיוחדים מתוך הספר 'תורת שלום', המכיל אוצר בלום של שיחות ודיבורי קודש מאת כ"ק אדמו"ר הרש"ב זי"ע, במועדים ויומי דפגרא, כפי שתורגמו ועובדו ללשון הקודש בידי הגה"ח הרב טוביה בלוי, בהוצאת קה"ת

צדיק גוזר

תפילתו הפלאית של רבנו ה'יצחק צדק' בראש השנה שרק לאחר זמן נודע פשרה || דבקות עצומה תחת השולחן בליל הסדר || רבנו הזקן מציל את הקדוש בן המגיד מכלות הנפש

ומובן שעל זה היתה התפילה ההיא. ואז מת הרשע, על חפצו לעשות הרע לצדיק.

דבקות עצומה בליל הסדר

זקנתי הרבנית (חיה מושקא, אשת כ"ק אדמו"ר ה'יצחק צדק') באה פעם אחת בליל הסדר במרוצה גדולה אל אביה כ"ק אדמו"ר האמצעי, בצעקה כי בעלה הוא כ"ק אדמו"ר (אדמו"ר ה'יצחק צדק'), התלהב מאד בעת עריכת הסדר, ונכנס לדבקות עצומה ונפל ממקום מושבו על הרצפה, והתגלגל עד אשר הגיע אל מתחת לספסל, והוא שוכב שם בכלות הנפש. אדמו"ר האמצעי לא התפעל כלל מזה ואמר לה: "הוא יצא משם".

כשחזרה הרבנית לביתה, מצאה עדיין את בעלה במצבו הקודם. היא רצה שוב אל אביה, וכ"ק אדמו"ר האמצעי הורה למספר חסידים, מתושבי ליובאוויטש - אחד מהם היה חיים כהן, ללכת לר' מענדל (חתנו ה'יצחק צדק) ולומר לו בשמו, שעליו לצאת משם. כאשר הם הגיעו לביתו, הם ראו אותו (שכבר נייער וחזר לעצמו). הם נבוכו, מה הם יאמרו? פנה אליהם ה'יצחק צדק' ושאל מה רצונכם? החסידים השיבו: "אנו רוצים לשמוע משהו". ה'יצחק צדק' צחק ואמר להם: "לכו לחותני, שם יש מה לשמוע, כאן אין לכם מה לשמוע". והלכו להם.

על סף כלות הנפש

כ"ק אדמו"ר הזקן, בהיותו במזריטש, למד בכרותא עם הקדוש (הרה"ק ר' אברהם המלאך, בנו של המגיד). הקדוש היה לומד עם אדמו"ר הזקן נסתר, ואדמו"ר הזקן היה לומד עם הקדוש בגלוי.

פעם אחת הלכו לשדה להתבודד, חפרו גומה ונכנסו בה, עד אשר הגיעו כמעט לכלות הנפש בפועל ממש. כאשר חש בזה אדמו"ר הזקן, קפץ מהגומה, והביט בקדוש והבחין שהוא עומד לפני כלות הנפש ממש. רבינו קרא בקול גדול "בעל כרחך אתה חי" (אבות ד, כב). הקדוש התעורר לקול הקריאה, ויצא מן הגומה. לאחר מכן אמר רבינו הגדול על עצמו את הפסוק (קהלת ב, ט): "אף חכמתי עמדה לי", בזה שהעיר את הקדוש על-ידי שאמר לו "בעל-כרחך אתה חי".

לכאורה). ואחר כך, למחרת, ביום א' של ראש השנה לפני התקיעות, בכה הרבה מאוד וכיסה את עצמו לגמרי בטלית וזעק: "איי, געוואלד סערצע!" (שזה אינו מלשונו ואופן דיבורו כלל) למנצח וגו' ובהתלהבות עצומה כזו ערך את התקיעות, וכל היום היה בדביקות והתלהבות כזו. ולא נודע על מה זה ומה זה. אך הבינו כי יש דברים נסתרים בזה.

אחר ראש השנה נודע כי ביום א' דראש השנה הלך השר סוורוב עם הצעה אל המלך להגלות את רבינו לקיבוץ ושם ישיגוהו עליו. כי השר הוא היה שונא וצורר גדול לכל ישראל, ובפרט לרבינו הגדול (היינו ה'יצחק צדק'), ובבואו אל המלך, התחיל המלך לדבר איתו על החוק שהוציא השר ההוא אז שהבשר ימכר מחוץ לעיר, וטעמו היה כדי שיהיה אורח העיר יותר טוב (ועל זה הגיעו בקשות אל המלך). ושאל המלך: מדוע החלית כן? השר התנצל והסביר את נימוקיו. השיבו המלך: ווי דוראק! (ברוסית: אתה טיפש!) וחסף את כל הניירות שהיו בידי השר וזרקם על הרצפה. והחוק אז היה, שניירות שהמלך זורקם אי אפשר להגישים שוב למלך. והשר ירד ממדרגתו.

מעין מעשה וסיפור הנזכר לעיל, שמעתי עוד מאחד שהוא היה באותו מעמד. פעם אחת נודע כי רבינו אדמו"ר (ה'יצחק צדק') מתפלל תפילת ערבית בהתלהבות ודבקות נפלאה ביותר, עד אשר נתפעלו והבינו כל השומעים כי דברים נסתרים בזה. ועשו חור בדלתו וראו שעשה עיגול ועמד בתוכו, והתפלל בדבקות והתלהבות עצומה ביותר. והיה זה איום ונורא, בצעקות ובנגינות נוראות. וזה היה בתפילה של יום חול. וכך הוא המשיך בדבקות העצומה הנ"ל עד שהגיע למלים "הפודנו מיד מלכים, מלכנו הגואלנו מכף כל העריצים". מכאן והלאה, מיהר בתפילתו וכשסיים את תפילתו במהירות, קפץ אל מחוץ למעגל.

וזה הדבר: השר אינגטייב היה שולח תמיד הלשנות על אדמו"ר (כ"ק אדמו"ר ה'יצחק צדק'). היה זה בעת המלחמה (שאו מלך ניקולאי הראשון), ושולח כ"ק אדמו"ר את תרומתו לצרכי המלחמה 100 רובל-כסף, אך לא קיבלו אותה ושלחו אותה חזרה, וכה אמר המלך ניקולאי הראשון: "כשאמור את המלחמה, אתעסק בענין הרב שניאורסון". ואז הגיע הזמן,

1. סערצע = לבב. - הערת המתרגם.

לפינו סיפורים נפלאים ששמעו כ"ק אדמו"ר הריו"צ מפי אביו, כ"ק אדמו"ר הרש"ב. וכה כתב בראשיתם: מוצאי מנוחה דפ' שמות (כנראה תרס"ז, בהיותו בוורצבורג שבגרמניה), סיפר כ"ק אדמו"ר הרה"ק שליט"א הרבה מעשיות, ובהיות כי יקרים לי מאד, הנני רושםם בזה.

בשלהי הרשימה, שב וכתב את הדברים הבאים: הסיפורים כפי סימניהם וציוניהם - אין להם קשר זה עם זה, אך היות שדיבר ענינים שונים, ובתוכם סיפר הסיפורים והאירועים האלה, לכן רשמתי אותם כאן כפי סדר הסיפורים, ולא רשמתי את פרטי הדברים מפני האריכות, ורק את הסיפורים רשמתי היות שהם מדויקים מאוד, וכבר שמעתי מכ"ק אדמו"ר הרה"ק שליט"א שהסיפורים שנקלטו בזכרונו, הם אלה ששמעו מכבוד אביו הרה"צ (הוא כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה [אדמו"ר מהר"ש]) או מאנשים נאמנים.

הסיפורים שהם אצלו 'סתם' ואינו מציין מי סיפר לו, זה סימן ששמעו אותם מכבוד אביו הרה"צ, והשאר ששמעו מאנשים נאמנים, מזכיר בכל עת את שם המספר.

שמעתי מאחד, איש אמת, שהוא היה באותו מעמד, שפעם אחת בראש השנה היתה תפילת ערבית של כ"ק אדמו"ר (ה'יצחק צדק') זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ועכ"ב בדביקות נפלאה, והיה בוכה הרבה מאד בתפילה ההיא, עד אשר היה זה לפלא גדול בעיני החסידים, כי עוד לא היה כן מיום היות רבינו, ובסעודת הלילה בליל א' דראש השנה היה מספר ומדבר אודות שרי המלוכה (שכמדומני אין זה הזמן המתאים,

ובכן אבוא אל המלך

**שבע מאות פסוקים שווים בהחלט את החידוש המתחולל
בבניית המשכן על ידי אנשים כערכנו < יום הכיפורים בורח מן
החומר, ואילו יום הפורים מרומם אותו > האריז"ל הוסיף "ובכן"
נוסף לתפילת ימים נוראים בזכות אסתר המלכה < השכל
עושה את השידוך שלנו עם הרוחניות, אבל יש יום אחד
שאנחנו כותלים עליו**

לכן בסיפור הבריאה הראשונה די לתורה ב-31 פסוקים, אך עבור הבניין השני - זה שבונה האדם הנבון, המוגבל, שיש לו דאגות ולחצים, בעיות ואתגרים - בשביל שאדם יקח את לבו וראשו, את גופו וביתו, ויהפוך את כל זה למשכן בו ישרה ה' - כפי שאומר השל"ה על הפסוק "ושכנתי בתוכם", שה' שורה "בתוך כל אחד ואחד" מישראל - זו מהפכה גדולה וחידוש עצום. המשניות שסידר רבינו הקדוש אינן ספר סיפורים אלא הלכה. אבל יש משנה שהיא כולה פלאי פלאים, ולכאורה אינה נכנסת לתוך המבנה המוכר של ששה סדרי משנה. זוהי המשנה במסכת כלים פרק יז משנה יד: "וַיֵּשׁ בְּמֶה שֶׁנִּבְרָא בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן טְמָאָה, בְּשֵׁנֵי אֵינן בו טְמָאָה, בְּשִׁלְשֵׁי יֵשׁ בו טְמָאָה, בְּרִבְעֵי וּבְחֲמִישֵׁי אֵינן בָּהֶם טְמָאָה, חוץ מִקֶּנֶף הָעֵז וּבִיצַת נְעֻמִית הַמְצֻפָּה... וְכָל שֶׁנִּבְרָא בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי, טְמָאָה".

המשנה רוצה לתת לנו כללים בהלכות טומאה וטהרה, אילו כלים מקבלים טומאה ואיזה לא, אז היא נותנת סימן: ממה שה' ברא ביום הראשון - הארץ - אפשר לעשות כלי חרס, וכלים אלו יכולים לקבל טומאה. ביום השני נבראו השמים, וכיון שאי אפשר לעשות שום דבר מהשמים אין בזה טומאה. ביום השלישי נבראו האילנות, מהם ניתן להכין כלי עץ שהם מקבלים טומאה, וגם פירות מקבלים טומאה. ביום הרביעי נבראו המאורות, השמש והירח והכוכבים, וכיון שאי אפשר לעשות מהם כלים אין בהם טומאה. נדלג על יום חמישי לרגע. ביום השישי נבראו החיות הבהמות והאדם - אפשר לעשות כלים מעור של בעלי חיים, ולכן הם מקבלים טומאה, וגם הנבילה מקבלת טומאה, ובגדים העשויים מעור מקבלים טומאה, וגם האדם כמובן מקבל טומאה. אחר כך באה שבת - באה מנוחה, ואין בה טומאה. לסיכום: ראשון כן, שני לא, שלישי כן, רביעי לא. חמישי לא ברור עדיין. שישי כן, שבת לא.

מה נברא ביום החמישי? דגים ועופות. מדאורייתא כלים שנעשו מעורות של דגים ועופות אינם מקבלים טומאה, ומדרבנן יש שני דברים שכן מקבלים טומאה: ביצה של בת יענה - עוף ענק ומהיר, שהביצה שלו בגודל של אבטיח. חכמים אמרו שזה כן מקבל טומאה כי זה כלי ממשי, ואולי יבואו להחליפו עם כלים אחרים. הדבר השני הוא נוצה של עיט, שהוא עוף איתן והכנפיים שלו חזקות ביותר ואפשר להשתמש בהן לשימושים שונים, ולכן לדברי חכמים זה מקבל טומאה.

מפרש היהודי הקדוש זי"ע את המשנה בצורה נפלאה ביותר: ידוע מה שכתוב בתיקוני זוהר על הקשר בין יום הפורים ליום הכיפורים, שיום כיפורים הוא כ-פורים - כמו פורים. עכשיו, מי שבקיא קצת בענייני לוחות השנה יודע שיום כיפור לעולם לא יכול לחול בימים ראשון שלישי או שישי. הוא חל

לחיים יהודים. אמרו לי, האם חשבתם פעם על פני כמה פסוקים מתוארת בתוה"ק בריאת העולם? אולי אתם לא ספרתם את הפסוקים אבל אני ספרתי - סך הכל 31 פסוקים. בתוך 31 פסוקים מתארת תוה"ק את בריאת העולם כולו, היקום כולו, מתחילה ועד סוף.

כמה גדול היקום בו אנו חיים, שב-31 פסוקים כבר ברא אותו ה'! החוקרים טוענים שהזמן שיארך לנסוע מהקצה האחד של היקום עד הקצה השני הוא כערך 93 מיליארד שנות אור - לא 93 מיליארד שנים רגילות, זה הרבה יותר מהר משנים רגילות, שהרי האור נוסע במהירות של 300,000 ק"מ בשנייה אחת! והרי החוקרים לא יודעים הכל עדיין, ומן הסתם עוד יתגלו בזה תגליות חדשות. ולזה מספיק מעט פסוקים.

ולכמה פסוקים התורה נדרשת כדי לתאר את בנין המשכן? כל פרשת תרומה, פרשת תצוה, חלק מפרשת כי תשא, כל פרשת ויקהל, כל פרשת פקודי, חלק מפרשת ויקרא, וחלק מפרשת במדבר. כמעט שבע מאות פסוקים.

כמה גדול היה המשכן? מאה אמות אורך, חמישים אמות רוחב. אוהב ארעי בגודל של בית ממוצע, שקיפלו אותו ונסעו עמו במסעות המדבר. לא מדובר אפילו בבית קבוע ויציב.

אומר לכם את האמת. כמעט כל מי שעוקב אחרי פרשת השבוע - לא כולם באמת מקדישים זמן לחשוב על הפרשה שהם שומעים, אבל מי שבאמת חושב על הפרשה שקוראים בבית הכנסת - יכול לתמוה: שנה אחר שנה, מה הרעש הגדול? עוד פעם לקרוא על כל הכלים והקרשים והפירוט של כל דבר, שוב ושוב באריכות שכזו?

מדוע מקדישה תוה"ק כל כך הרבה פסוקים לתיאור הזה, במיוחד כשביחס לעולם כולו זה הרי כמעט כלום?

בלי גבול בתוך הגבול

התשובה פשוטה אבל עמוקה. עבור ריבוננו של עולם האין-סופי והבלתי-מוגבל - בריאת עולם לנבראים מוגבלים אינה חידוש כלל. הקב"ה הוא הרי כל יכול, אין סוף לגדולתו, וגם כשהוא בונה עולם ענק, נפלא ואדיר, מה החידוש? זו קטנוניות לגבי, פכים קטנים. 31 פסוקים זה הרבה.

לעומת זאת, בשביל שאדם מוגבל בשר-ודם ש"יסודו מעפר וסופו לעפר... כציץ נובל, כאבק פורח וכחלום יעוף", שאדם קטן שכזה יוכל לבנות בית בשביל האין-סוף, בית שבו ישרה הקב"ה - זה חידוש. זה שינוי אמיתי. על זה אמר שלמה המלך: "האומנם ישב אלוקים על הארץ? הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, אף כי הבית הזה אשר בניתי?" זה פלא של ממש.

בימים שני, רביעי או שבת.

לעומת זאת, פורים הוא בדיוק הפוך: לעולם לא יהיה פורים ביום שני, רביעי או שבת, אלא רק בראשון, שלישי או שישי, שזה פורים המשולש.

מדוע? זה בדיוק מה שהמשנה שלנו רוצה להסביר.

יום כיפור הוא יום שבו אנחנו מתדמים למלאכים, חסרי טומאה, מנותקי מגע מחומריות וגשמיות העולם. למעלה מן העולם הזה – עולים לרמה אחרת, לא אוכלים לא שותים. מתנהגים בקדושה ובטהרה, מתרכזים בתשובה ובוודוי, שוהים כמה שיותר זמן בבית הכנסת, ועורכים בדחילו ורחימו חשבון נפש. במצב כזה בלתי אפשרי שיהודי יקבל טומאה. במוצאי יום כיפור הוא יוצא מבית הכנסת "כקטן שנולד", שהרי "עיצומו של יום מכפר לשבים".

זהו מצב שונה לגמרי מהחיים הרגילים. אפילו יהודים שלא מגיעים לבית הכנסת בכל השנה מגיעים ביום כיפור. זהו יום שמאירה בו קדושה וטהרה שנעלה ומרוממת מהעולם הזה.

על כן, בגלל מהותו של יום כיפור, תמיד הוא יחול בימים שבמשנה נמנו ככאלו שאין בהם טומאה.

פורים, לעומת זאת, הוא בדיוק להפך. מה הן מצוות היום בפורים? דווקא אלו הקשורות בגשמיות. אין חמישה עינויים. יש קריאת המגילה כפה דווקא, סעודה גשמית מכל טוב, משלוח מנות ומתנות לאביונים, משתה "עד דלא ידע" – מצוות הנעשות בגוף ועם הגוף. ואף על פי כן אומרים שיום הכיפורים הוא כמו פורים, כלומר – פורים נעלה יותר. הלא דבר הוא!

חיבור של פורים

זה באמת הסוד והחידוש של פורים. דווקא בימים ראשון שלישי ושישי, שהם ימים שכן עלולים לקבל בהם טומאה – כלומר שבהם מתבטאת החומריות של העולם והנחיתות הגדולה שיכול אדם להגיע אליה – מגיע פורים ומרומם את האדם דווקא מעומק המצבים האלו. פורים אומר שאתה יכול להיות כיהודי קדוש בתוך הגוף, בתוך הסעודה והמשתה, עם המנות והמתנות, ולמצוא את האלוקות שבתוך הגשמיות והעולם, אלוקות עמוקה יותר מזו שמתגלה ביום כיפור!

לא שכחנו את יום חמישי. ביום הזה עושים יום הכיפורים וחג הפורים שלום ביניהם, כי שניהם יכולים לחול בו. כפי שלמדנו במשנה, זהו יום שיש בו טומאה רק מדרבנן, ואילו מדאורייתא כלים העשויים מדגים ועופות אינם מקבלים טומאה. וכיון שעל פי תורה אין ביום זה טומאה, לכן חל בו היום הקדוש, יום הכיפורים שהוא יום-טוב מן התורה, "מקרא קודש". לעומת זאת, פורים הוא חג מדרבנן, והוא חל ביום חמישי שמדרבנן יש בו מקום לקבל טומאה, ובכוחו של פורים להתגבר עליה ולהתעלות ממנה.

במכתב שכתב הגאון רבי מנחם זמבא הי"ד הוא מצטט את פירושו של היהודי הקדוש, ואומר: אל תחשבו שזו אמרה חסינית שמטרתה רק לעורר את האדם. לא, זהו הפשט במשנה. המשנה רוצה לומר לנו את ההלכה, שנדע מתי לקבוע את פורים ואת יום הכיפורים. הרי הלל קבע את הלוח לאחר המשנה, ומשם למדים שפורים לעולם לא יחול בימים שאין מקבלים בהם טומאה.

בכל אופן, רואים מכאן את החידוש של הבאת הקדושה למקום של טומאה, של ארציות וגשמיות. החידוש של האדם הוא בהיותו זה שמסוגל על ידי עבודתו להביא אלוקות ורוחניות גם למקומות כאלו. זה דבר שאי אפשר לעשות בגן עדן – לא המלאכים ולא עבודת יום הכיפורים ולא הנשמות העליונות. זהו כוח שנמצא רק בעולם הזה – כאן יכול אדם לגלות את האמת ש"אין עוד מלבדו", את אחדות ה', במקום החומרי שבו הוקם המשכן על ידי האדם. זה חידוש גדול, ומאמץ כזה שווה בהחלט שבע מאות פסוקים.

ובכן אבוא אל המלך

מסופר שבפורים הראשון לאחר הסתלקות בעל התניא, אדמו"ר זקן, לאחר ששמע בנו אדמו"ר האמצעי את המגילה מבעל

הקריאה הוא נתן לו 'טיפ' מכוּבד במיוחד (כפי המנהג בימים ההם). "מדוע כל כך הרבה כסף?" שאלו החסידים. "הוא קרא סיפור כל כך יפה ומרתק", השיב הרבי. "וכי זו הפעם הראשונה שהרבי שומע את המגילה?" המשיכו החסידים להקשות. "עד עתה שמעתי את המגילה בכל שנה מאבי" אמר אדמו"ר האמצעי, "וכשאבי קרא את המגילה זה היה סיפור אחר לגמרי".

בהתוועדות פורים תשי"א אמר הרבי זי"ע שהזוהר הקדוש אומר שבראש השנה ויום הכיפורים אומרים בנוסח התפילה שלוש פעמים "ובכן", אולם האריז"ל הוסיף בנוסח הסידור שלו עוד "ובכן" רביעי. כותב על כך אדמו"ר הצמח צדק, שהסיבה לכך היא כנגד הפסוק במגילת אסתר "ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת" – זהו ה"ובכן" של מי שלא נכנס עם מטען מלא, לא לפי הסדר הרגיל, לא לפי הכללים, ובגלל זה – "ובכן" מסוג זה לא היה יכול להיכנס לנוסח המקובל והרגיל. רק רבנו האר"י הקדוש יכול היה להכניסו אל נוסח התפילה. הרבי בכה מאוד כשאמר את זה, אלו לא דברים פשוטים כלל.

יכול אדם לחשוב שאין לו שייכות אל החצר הפנימית. לא החצר הפנימית של אחשוורוש, שם אולי הוא יסדר, אלא אל החצר הפנימית של מלכו של עולם, מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. מה לי ולחצר הפנימית? שואל יהודי את עצמו. אני לא ראוי להיות שם. חלילה "אחת דתו להמית", זה לא מקום בשבילי.

על זה מרדכי אמר לאסתר: "מי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות" – זו השליחות שלך, זו תכלית ומטרת חייך. בשביל מה ועבור מה הגעת לעולם אם לא בשביל להיכנס לחצר בית המלך הפנימית?

מי צריך את השדכן?

יש משל שנשמע מפי המשגיח הגה"צ רבי נתן ווכטפויגל זצ"ל: המוח הוא כמו שדכן שמחתן בני זוג. הוא משלב בין הרגש הטבעי שבנו לבין הצד האלוקי. הוא גורם לאדם חומרי וגשמי לחשוב על דברים עליונים ונעלים יותר, להבין שיש בעל הבית לבירה זו. המוח הוא זה שלומד ומתקדם, שמרומם את האדם מבהמיותו והופך אותו ליהודי שיכול להביט לשמים. הוא מוציא את האדם מה"אברתי בעניי" שלו, מאתגרי ובעיותיו, אל עולם מופלא של מחשבות ורוחניות.

אך כמו שהשדכן העמל, המתרוצץ מאחד לשני, עם כל חשיבותו למען השידוך אין מקומו בביתם של הזוג הטרי, כך הדבר עם המוח השדכן. אם בכל השנה כולה הוא משפיע על האדם ומסייע לו להתחבר לגבהים, הרי שבפורים מופיע הציווי "עד דלא ידע" – מעל הדעת. אז מתחברים הקב"ה ונסנת ישראל לבדם ובזמן זה אין לשדכן, המוח והשכל, עמהם מאומה. "לך לבדך ואין לזרים איתך". זהו יום שמוקדש לגילוי האמת של הנשמה, "נפשי איוותיך".

כיצד עושים זאת? כולם מכירים את הסיפור המפורסם מהגמרא: "רבה ורב זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי, איבסוס, קם רבה שחטיה לרב זירא". מה פירוש? רבה הוא מלשון רב – גדול, עצום, וזירא הוא מלשון זעיר, קטן, נמוך ומצומצם. את זאת עלינו ללמוד בפורים – על "רבה" לשחוט את "זירא". צמצום המוחין מתבטל בפני גבהות ורחבות המוחין. המחשבה שאני כלומניק, חסר משמעות ומיותר בעולם הזה – נעלמת מפני הידיעה הנכונה אשר רבה אני. אין יהודי קטן. כל יהודי גדול הוא – לא בזכותו ובשל מעלותיו, אלא בשל היותו בנו יחידו של מלך מלכי המלכים. ידיעה גדולה ורחבה תמוסס את תחושת חוסר הביטחון, השפלות המדומה והצמצום העצמי.

לחיים יהודים, לחיים ולברכה, את זה עלינו לקחת עמנו מפורים לכל השנה כולה: לא קטנים אנו. קדושים אנו. טהורים אנו. נשמה שנתת בנו טהורה היא.

נשמתא דאורייתא

ביאורים מתורת חב"ד לדף היומי

ומזה מובן, שכאשר עבודתו של יהודי מסתכמת בכך שעוצם עיניו מראות ברע ואוטם אזניו משמוע וכולם פיו מלדבר – הרי בשביל זה לא היה הקב"ה בורא את כל סדר ההשתלשלות, ובשביל זה לא היתה הנשמה צריכה לירד "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא"; הירידה למטה של הנשמה – שהיא "חלק אלקה ממעל ממש", היא בשביל ענינים של עשייה בפועל!

(על פי תורת מנחם חכ"ב ע' 161)

מת - שאין לו "חיות" במצוות

כהן גדול ונזיר אין מיטמאין לקרוביהן אבל מיטמאין למת מצוה. היו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה, רבי אליעזר אומר ישמא כהן גדול... (מג, א)

המושג של "מת מצוה" ברוחניות הוא – יהודי שחי בעולם הזה נשמה בגוף, שלם ברמ"ח אברים ושס"ה גידים, אלא שכאשר מדובר אודות ענין של מצוה – אין בו חיות, מכיון שאינו יודע כלל אודות ענין המצוות.

ולכן כשם שכנוגע למת מצוה כפשוטו חייב אפילו כהן גדול להפסיק באמצע עבודת יום הכיפורים, כדי להתעסק עם מת מצוה – כן הוא ויותר מזה בנוגע למת מצוה ברוחניות, שיש לעזוב את העבודה הכי נעלית כדי להחיות יהודי זה.

וכשם שהכהן יכול בגלל זה להפסיד את עבודת הקודש בבית המקדש (ואפילו עבודת יום הכיפורים כנ"ל), כך גם ברוחניות, שכאשר פוגשים ברחוב אחד מישראל שהוא "חלל" ברוחניות רח"ל – צריך להתעסק עמו (להטמא לו) כדי להוציאו ממעמד ומצב זה, לפעול עליו בענינים פשוטים כמו הנחת תפילין ושמירת שבת, אף על פי שבגלל זה יחסר בעבודתו, שלא ילמד חסידות בעיון הראוי, לא יתפלל באריכות, וכיו"ב.

ובלשון הידוע "חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה!" (על פי תורת מנחם ח"א ע' 52. התוודעויות תשד"מ ח"ג ע' 1992)

בין משוח למרובה הבגדים

משוח בשמן המשחה ומרובה בגדים, משוח בשמן המשחה עדיף, דאילו משוח בשמן המשחה מביא פר הבא על כל המצוות, ואילו מרובה בגדים אין מביא (מג, א-ב)

משוח בשמן המשחה – כהן גדול שנמשח בשמן המשחה, ומרובה בגדים קרי משנגנו שמן המשחה, דיאשיהו גנו שמן המשחה שעשה משה.. ואחריו לא היה כהן משוח בשמן המשחה אלא מרובה בגדים צלא שמן, שהיו ממלאים לידו צנ"ה בגדים (תול"ה וכן)

וההבדל ביניהם בפשטות הוא, שכהן משוח נעשה כהן גדול על ידי שמשחו אותו בשמן המשחה, והשמונה בגדים באים ממילא, וזה היה בבית ראשון עד המלך יאשיהו, ומימיו ואילך וכל זמן בית שני היה נעשה כהן גדול על ידי שלבש השמונה בגדי כהונה.

בין אהבה דאברהם לאהבה דאהרן הכהן

וההבדל בין ב' אופני כהונה אלו יובן בהקדים שורש ענין אהרן כהן גדול, הדנה פעולתו בנפש האדם הוא להעלות הנרות הם נר ה' נשמת אדם, פירוש שהוא מדליק הנרות הם הנשמות, לפי שהוא היה משבעה רועים הממשיכים חיות אלוקית לכלליות הנשמות, והוא ממשך להעלות אהבה עזה לה' ולהגדיל מדורות אש האהבה כרשפי אש שלהבת מתלהטת בקרב איש ולב עמוק.

עדיפות להמשכת אור

אתי עשה ודחי את לא תעשה (מא, ב)

היינו משום שעל ידי קיום מצוות עשה ממשך אור ושפע בעולמות עליונים מהארת אור א"ס ב"ה, כמו שאמרו בזהר דרמ"ח פקודין אינון רמ"ח אברין דמלכא [שמאיתיים ארבעים ושמונה מצות עשה הם מאתיים ארבעים ושמונה אברי המלך], היינו שכשם שאברי הגוף הם כלים לאור הנפש וממשיכים חיות הנפש בהם, כך המצוות הם כלים לגילוי אור א"ס בעולמות וגם על נפשו האלקית, כמו שאומרים אשר קדשנו במצותיו.

(על פי אגרת התשובה פרק א)

עבודת ה' באהבה דוקא

אתי עשה ודחי את לא תעשה (מא, ב)

מטעם עשה גדולה ממנו לא תעשה, כמו שהאזהרה גדולה מהיראה, כי המקיים ועשה גזופו וצממוטו רטון אדוניו, הוא גדול מהנסמך מעשות הרע צעניו, ולכן אמרו דלמי עשה ודחי לא תעשה (רמב"ן עה"ט, שמות כ, ח)

וביאר מעלת עבודת האהבה על היראה, יובן על פי המבואר בקונטרס העבודה (פ"ג) שאנו רואים במוחש שיש בני אדם שבטבע בתולדתם יש בהם קבלת עול מלכות שמים ויראת אלקים על פניהם שמוגדרים המה בכל החושים שלהם ואינם יכולים לעשות ח"ו נגד רצון ה', כי איך יראה ויביט בדבר האסור ואיך ישמע בו, ואינו צריך על זה שום יגיעה כלל להגדיר את עצמו אלא הוא מוגדר ממילא מפני קבלת עול מלכות שמים שעליו, שנרגש בו תמיד עול האדון ה' צבאות, והוא תמיד כעבדא קמיה מאריה.

מה שאין כן באהבה לא מצינו שיהיה אוהב ה' בטבעו ותולדתו, אלא על זה צריך עבודה ויגיעה.

והוא בשעת התפלה, שעל זה אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה, ונקראת עבודה מלשון עיבוד עורות, וכשם שבעיבוד עורות יש צורך בכמה וכמה פעולות הבאות על ידי טירחא ויגיעה גדולה עד שנעשה העור מעובד וראוי להיות קלף שיכתבו עליו פרשיות כו', כמו כן צריכה להיות עבודת ה' באופן של עבודה דוקא, טירחא ויגיעה גדולה.

(על פי ספר המאמרים תשי"ב ע' ריט)

כוונת הבריאה - בשביל "עשה טוב"

הטעם שעשה דוחה לא תעשה הוא, כי הנה אילו לא היה נברא כל סדר ההשתלשלות – הנה גם אז לא היה ענין של רע.

ואם כן, החידוש של כללות סדר ההשתלשלות הוא – לא בהענין ד"לא תעשה", "כל חלב וכל דם לא תאכלו", שהגם איש לא היה סדר ההשתלשלות, לא היה בדרך ממילא המציאות של אכילת חלב ודם; אלא התכלית של סדר ההשתלשלות היא בעיקר בשביל הענינים של עשייה בפועל.

והנה הראשון משבעה רועים (בוהר) הוא אברהם אבינו, ועליו נאמר אברהם אהבי, והוא ממשך גם כן בחינת אהבה שנשמות ישראל. וצריך להבין א"כ מה חידש אהרן בהמשכת אהבה יותר ממה שהמשיך אברהם?

אך הענין הוא דאברהם המשיך אהבה הטבעית שיש בכל אחד ואחד מישראל בירושה. וזהו תוכן מצות ואהבת את ה' אלוך, היינו להוציא אהבה זו מהעלם אל הגילוי על ידי ההתבוננות בפסוק ראשון דק"ש איך שה' אחד, ועל ידי זה בא לואהבת. אמנם מעלת ומדריגת אהבה דאהרן היא בחינת אהבה רבה שלמעלה מן הטעם ודעת, שאין ביכולת האדם לבוא לזה על ידי התבוננות, כי אם כשנותנים לו מלמעלה.

וההבדל בין ב' אהבות אלו הוא דהנה כתיב לאהבה את ה' כי הוא חיין, והיינו דכמו שהאדם אוהב חיי נפשו, כן כאשר יתבונן שאור א"ס ב"ה הוא חיי החיים כו', מהתבוננות זו נמשך לו בחינת אהבה. ואם כן, אהבה זו היא בהגבלה, שהרי יסודה במציאות שלו, במה שאוהב חיי נפשו. מה שאין כן אהבה רבה דאהרן היא אהבה שבלי גבול, לצאת מהכלים שלו ומהמציאות שלו.

בגדי כהונה - לבושים לאהבה רבה

והנה להיות כי גדלה מאד מעלת אהבה רבה דאהרן כהן גדול שהיא מלמעלה מהגבלה, לכן צריך הכהן גדול לשמונה בגדים, שהם לבושים לאהבה רבה הנ"ל, ובכלל הוא הלבושים דתורה ומצוות שנעשים לבושים להנפש שיוכל לקבל גילוי אור אהבה העליונה זו, וכענין השגת השכל על ידי המשל כמשלי שלמה, הגם כי המשל הוא מדבר זר לגמרי, עם כל זה יכולים ע"י המשל להשיג הנמשל.

וכענין גילוי אהבה על ידי אותיות הדבור, כן יוכל להתגלות גם בחינת אהבה רבה שלמעלה מהשתלשלות על ידי דבר ה' דתורה ומצוות. וזהו אהבתי אתכם אמר ה', פירוש אהבתי אתכם היא בחינת אהבה העליונה הנמשכת מלמעלה, אם כי היא למעלה מסדר השתלשלות, מכל מקום על ידי אמר ה' הוא בחינת הדבור דתורה ומצוות, בא ונתלבש להתגלות גם בחינת אהבה רבה זו.

וטעם המספר דשמונה בגדים הוא בדרך כלל כנגד ד' אותיות דשם הוי' וד' אותיות דשם אד', וכן מספר שמונה הוא שבגדי כהונה הם לבושים לאהבה רבה שלמעלה מסדר השתלשלות, כי מספר שבעה הוא בסדר ההשתלשלות, שכך מונים ימי השבוע ושמיטה וכו', אבל שמונה הוא למעלה מהשתלשלות, ולכן כינור של בית המקדש הוא של שבעה נימין ולימות המשיח יהיה הכינור של ח' נימין.

שמן שצף על גבי יין שמגלה הסוד

אמנם כאמור לעיל נעשה הכהן גדול על ידי שהוא נמשח בשמן המשחה, ובגדי כהונה באים על ידי שמן המשחה, כנ"ל. ויובן בהקדים ענין השמן, דהנה שמן צף על גבי יין, ולכן נחלקו ר' יוחנן בן נורי וחכמים אם הוא חיבור לטומאה אם לאו.

והענין הוא דעל יין נאמר נכנס יין יצא סוד, הוא בחינת סוד הוי' ליראיו, והיינו כי קודשא בריך הוא סתים וגליא, והם ב' השמות - ה' ואלקים, שם אלקים הוא בבחינת גליא, היינו חיות כל הנבראים מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, שמתלבש להחיות בכל עולם לפי ערכו, ולכן נאמר בראשית ברא אלוקים, הוא בחינת כח הפועל בנפעל. אבל שם הוי', עם היות עיקר התהוות העולמות הוא מבחינת שם הוי' שלכן נקרא הוי' על שם ההתהוות, מכל מקום הוא בדרך העלם, ולא בבחינת התלבשות כח הפועל בנפעל, ולכן נקרא סתים, שאינו מושג כלל.

ועל ידי שנכנס יין, הוא יינה של תורה - פנימיות התורה, יצא סוד היינו סוד הוי' מה שהוא סתים ונעלם.

אמנם שמן שצף על גבי יין הוא למעלה גם מסוד הוי', וכלשון הזהו סתים דכל סתימין, פירוש שהוא נעלם גם מבחינת סתים, וכמו שכתוב ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, שאפילו מבחינת ביום ההוא (-לשון נסתר) שהוא בחינת סתים, גם כן אסתיר כו' שזהו בבחינת סתימו דכל סתימין. וזהו מעלת הכהנים על הלויים, שהלויים עבודתם היא בבחינת "ועבד הלוי הוא" - לשון נסתר,

שהוא בחינת סתים (כמו שכתוב בזהר), כי הם אומרים שירה על היין, היינו להיות גילוי בחינת סוד הוי', אבל הכהנים שנמשחו בשמן המשחה הם מבחינת סתימו דכל סתימין.

ומבחינת שמן המשחה, סתימו דכל סתימין נמשך בחינת אהבה רבה הנ"ל. ושמונת בגדים שהוא ענין לבושי התורה ומצוות, הם הכלים לאור האהבה רבה.

אמנם כל זה הוא בבית ראשון, עד יאשיהו המלך שראה כי קרב קצו של בית המקדש הראשון, וגנז את שמן המשחה, משום שכבר הפסיק בחינת אתערותא דלעילא מבחינת סתימו דכל סתימין, ומעתה התחילה העבודה רק באתערותא דלתתא, שעל ידי לבישת הבגדים היו נותנים לו בחינת אהבה רבה.

ואין תומשך האהבה רבה לכהן הגדול על ידי הלבושים בלא השמן, והוא כי הלבושים דתורה ומצוות אם כי נתלכשו בדברים גשמיים, מכל מקום בשרשן הוא בחינת רצון העליון, לכן על ידי לבושי התורה ומצוות יכולים לבוא לבחינת אהבה רבה.

(על פי תורת שמואל תרל"ב ח"א ע' קלח ואילך)

התעניות אינן חלק מעבודת התשובה

הושחרו שיניו מפני תעניותו (ז, 22)

מפני שאין דרך לרץ על רצו צלשון זה וישצ והתענה ימים רבים (תוד"ה מנא)

העולם טועין לומר שהתשובה היא התענית. אבל האמת אינו כן, אלא אפילו מי שעבר על כריתות ומיתות ב"ד שגמר כפרתו היא על ידי יסורים, היינו שהקב"ה מביא עליו יסורים, וכמו שכתוב ופקדתי בשבט פשעם, שמזה למדו כפרת עון על ידי יסורים, דייק לומר ופקדתי דייקא. והיינו כשתשובתו רצויה לפניו ית' בשוכו אל ה' בכל לבו ונפשו מאהבה, אזי באתערותא דלתתא וכמים הפנים וכו' אתערותא דלעילא לעורר האהבה וחסד ה' למרק עונו ביסורים בעולם הזה, וכמו שכתוב כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכו'.

ולכן לא הזכירו הרמב"ם והסמ"ג שום תענית כלל במצות התשובה אף בכריתות ומיתות ב"ד, רק הוידוי ובקשת מחילה כמ"ש בתורה והתודו את חטאתם וכו'.

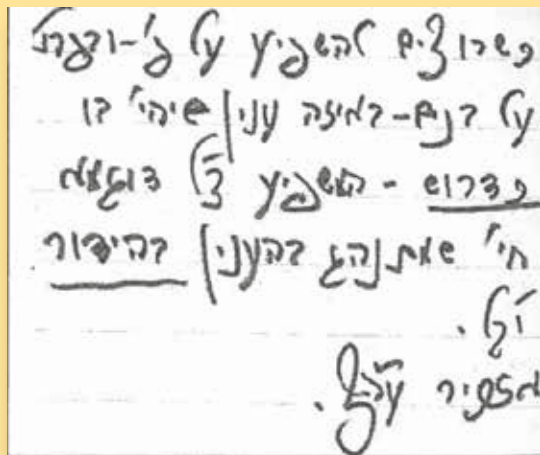
ומה שמצינו בגמרא על תעניות שהתענו תנאים ואמוראים, הוא בשביל להיות לרצון לפני ה' ומרוצה וחביב לפניו ית' כקודם החטא להיות נחת רוח לקונו מעבודתו.

כי בזמן שבית המקדש קיים היה צריך להביא קרבן עולה אפילו על מצות עשה קלה שאין בה כרת ומיתת ב"ד, כמו שדרשו רז"ל בתורת כהנים על הפסוק ונרצה לו, וכדאיתא בגמ' פ"ק דזבחים דעולה מכפרת על מצות עשה והיא דורון לאחר שעשה תשובה ונמחל לו העונש, וכאדם שסרח במלך ופייסו על ידי פרקליטין ומחל לו, אף על פי כן שולח דורון ומנחה לפניו שיתרצה לו לראות פני המלך, ועכשיו שאין לנו קרבן להפיק רצון מה' התענית הוא במקום קרבן, כמו שאמרו בגמרא שיהא מיעוט חלבי ודמי שנתמעט כאלו הקרבתי לפניך וכו'.

ולכן מצינו בכמה תנאים ואמוראים שעל דבר קל היו מתענים תעניות הרבה מאד, והיינו בהכרח שאין זה בתורת תשובה וכפרה, וכמו בעובדא הנוכרת כאן, וכן על רבי אלעזר בן עזריה שהיה מתיר שתהא פרה יוצאה ברצועה שבין קרניה בשבת וחכמים אסורים, ופעם אחת יצאה כן פרתו של שכנתו ולא מיחה בה והושחרו שיניו מפני הצומות על שלא קיים דברי חבריו. וכן רבי יהושע שאמר בושני מדבריכם בית שמאי והושחרו שיניו מפני הצומות. ורב הונא פעם אחת נתהפכה לו רצועה של תפליין והתענה מ' צומות. וכהנה רבות.

ובהכרח שאינו ענין לכפרה, אלא משום שבדרך כלל סוד התענית היא סגולה נפלאה להתגלות רצון העליון ב"ה, כמו הקרבן שנאמר בו ריח ניחוח לה', וכמו שכתוב בישעיה "הלזה תקרא צום ויום רצון לה'" - מכלל שהצום הנרצה הוא יום רצון.

(על פי אגרת התשובה פרק א-ב)

הדרך להשפיע

מענה הרבי על הדרך להשפיע על כל אדם, ובמיוחד על הילדים:

כשרוצים להשפיע על פלוני - ובפרט על בנים - באיזה עניין, שיהיה בו כדרוש - המשפיע צריך להיות דוגמא חיה שמתנהג בהעניין בהידור. וק"ל. אזכיר על הציון.

פתקים

משולחנו של הרבי

ב"ה

שיעור סיכום ומבחן

בספר התניא ומאמרי אדמו"ר הזקן

♦ שלישי שני תשפ"ג ♦

המבחנים בשלושת המסלולים (תניא פרקים א-יז, תניא פרקים יח-לד, מאמרי אדמו"ר הזקן חוברת ב) יתקיימו ב-2 מוקדים:

יחשלים יום רביעי, כ"ט אדר
באולם בעלזא רח' דובר שלום 10

בני ברק יום שני, כ"ז אדר
באולמי 'עטרת רח' עזרא 23

שיעור סיכום בתניא פרקים יח-לד, מאת הרה"ח ר' פינחס וואלאך שליט"א

19:00

מבחן בכל מסלולי הלימוד / המבחן לתלמידים שנרשמו מראש בלבד

20:00-22:00

המלגות יחולקו בכרטיסי לב לדעת / ניתן לקבל כרטיסים בכניסה למבחן / המלגות ייטענו בכרטיסים כשבוע לאחר המבחן

סכומי המלגות
מציון 85% ומעלה - 350 ₪
מציון 75% ומעלה - 250 ₪

לקבלת שאלות חזרה שלחו מייל ל: lladaat@gmail.com

חייגו: 03-6109099

להאזנת שיעורי סיכום בספר התניא מאת הרה"ח ר' אפרים דמיחובסקי שליט"א

מייל: lladaat@gmail.com

לפרטים ויצירת קשר: 072-2219050

מענה אנושי בשלוחה 5, בימים א-ה, בין השעות 13:00-15:30

שו"ת עם רבני 'לב לדעת': 072-2219050

שלוחה 2, בימים א-ה, בין השעות 13:30-15:30, 21:30-23:00

חדש

כל ספרי 'מעיינותיך' וגיליונות 'כי קרוב' מחכים לכם בכל סניפי רשת 'אור החיים' ברחבי הארץ

ירושלים: ירמיהו 13. שאולזון 49 הר נוף. הפסגה 45 בית וגן. בר אילן 4. תבוקוק 2. בני ברק: רבי עקיבא 152. רבי עקיבא 68. הרב נחנמן 64. נחמיה 28. אהרונביץ 12 מרכז רימונים. בית שמש: יהודה הנשיא 6. נחל ניצנים 3. מודיעין עילית: חפץ חיים 7. שדרות יחזקאל 2. אשדוד: יהודה הנשיא 8. הורקנוס 8. ביתר עילית: הר"ן 9. אלעד: יהודה הנשיא 94. פתח תקווה: חוטשילד 75. נתניה: משה הם 18. נתיבות: הרמב"ם 13. חיפה: מיכאל 27.

